

VILNIAUS UNIVERSITETAS
MEDICINOS FAKULTETAS
REABILITACIJOS, FIZINĖS IR SPORTO MEDICINOS KATEDRA

Tvirtinu:

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto
Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedros
studijų programų komiteto pirmininkas
prof. dr. J. Raistenskis

Data:

Austė Norkutė

**VILNIAUS MIESTO ŽAIDIMO KAMBARIŲ FIZINĖS
APLINKOS PRITAIKYMAS VAIKAMS SU SPECIALIAISIAIS
POREIKIAIS**

ERGOTERAPIJOS BAKALAURO BAIGIAMASIS DARBAS

Darbo vadovas: asist. Juozas Bernatavičius

Darbo priėmimo data:

Parašas

VILNIUS, 2017

DARBO ANOTACIJA

Ergoterapijos bakalauro baigiamasis darbas „Vilniaus miesto žaidimo kambarių fizinės aplinkos pritaikymas vaikams su specialiaisiais poreikiais“ atliktas 2016-2017 metais Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje.

Darbo autorė: Austė Norkutė.

Darbo vadovas: asistentas Juozas Bernatavičius, Vilniaus Universiteto Medicinos fakulteto Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedra.

Darbas apsvarstytas VU MF Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedros posėdyje 2017 m. gegužės mėn. 9 d., įvertintas teigiamai ir rekomenduotas viešam gynimui.

Darbo recenzentai:

2. Asistentė, Inga Raudonytė.

2. Ergoterapeutė, Raimonda Kavaliauskaitė.

Ergoterapijos bakalauro baigiamasis darbas „Vilniaus miesto žaidimo kambarių fizinės aplinkos pritaikymas vaikams su specialiaisiais poreikiais“ ginamas viešame Ergoterapijos bakalauro baigiamųjų darbų gynimo komisijos posėdyje, kuris įvyks 2017 m. birželio 8 dieną 9 val. VUL SK Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedros Raudonojoje auditorijoje, Santariškių g. 2.

Su darbu galima susipažinti Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedroje.

SANTRAUKA

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto
Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedros
Ergoterapijos bakalauro programa

VILNIAUS MIESTO ŽAIDIMO KAMBARIŲ FIZINĖS APLINKOS PRITAIKYMAS VAIKAMS SU SPECIALIAISIAIS POREIKIAIS

Ergoterapijos bakalauro baigiamasis darbas

Darbo autorė: Austė Norkutė.

Darbo vadovas: asistentas Juozas Bernatavičius, Vilniaus Universiteto Medicinos fakulteto Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedra.

Pagrindinės sąvokos: aplinkos pritaikymas, žaidimo kambariai, specialieji poreikiai.

Darbo tikslas: Įvertinti Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos pritaikymą vaikams su specialiaisiais poreikiais.

Darbo uždaviniai:

1. Įvertinti Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinę fizinę aplinką.
2. Išanalizuoti vaikų tėvų nuomonę, apie Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos pritaikymą.
3. Nustatyti pagrindines problemas, patiriamas Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje.

Tyrimo metodai: 2016 m. lapkričio – 2017 m. kovo mėnesiais, Vilniuje buvo įvertinta 21 žaidimo kambarių išorinė fizinė aplinka. Tyrimui atlikti buvo sudaryta fizinės aplinkos vertinimo anketa, remiantis Lietuvos Respublikos Statybos techniniais reikalavimais. Sistemą sudaro 6 vertinimo grupės: pėsčiųjų takai, nuovažos (pandusai), automobilių aikštelės, durys, laiptai, liftas.

Siekiant įvertinti Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos pritaikymą vaikams su specialiaisiais poreikiais, buvo sudaryta 8 klausimų internetinė apklausa, skirta atsakyti

vaikų tėvams, kurie lankosi žaidimo kambariuose. 1-4 klausimų duomenys apibūdina respondentų charakteristiką: tėvų lytį, tėvų amžių, vaiko lytį ir vaiko amžių. 5-8 klausimai skirti vaikų sveikatos sutrikimams įvardinti bei įvertinti pagrindines išorinės fizinės aplinkos problemas, kurios trukdo patekti į Vilniaus miesto vaikų žaidimo kambarius.

Tyrime dalyvavo 37 respondentai, iš jų 34 (91,9%) buvo moterys ir 3 (8,1%) buvo vyrai. Daugiausiai apklaustųjų 12 (31,6%) patenka į amžiaus 35-39 amžiaus intervalą.

Duomenų analizė atlikta naudojant statistinės analizės Microsoft Excel 2010 ir SPSS 23 versijos programas.

Rezultatai: Pagal fizinės aplinkos vertinimo anketą nustatyta, kad vaikams su specialiaisiais poreikiais patekti į žaidimo kambarius, iškyla daug fizinių kliūčių: 38,09% pėsčiųjų takai nelygūs, 42,86% nuvažos (pandusai) nelygios, 28,57% nuvažų (pandusų) ilgis ilgesnis, nei nurodyta reikalavimuose. 52,38% žaidimo kambarių automobilių aikštelės nebuvo ženklintos, taip pat nebuvo įrengtos papildomo pločio išlipimo automobilių aikštelės. 47,62% pagrindinio įėjimo durų slenkstis per aukštas. 38,1% nėra įrengtų dvigubų turėklų. Tačiau, vertinant fizinę aplinką nustatyta ir reikalavimus atitinkantys kriterijai: 85,70% tinkamas pėsčiųjų tako plotis, 78,57% reikalavimus atitinkantis nuvažos (panduso) plotis, 90,48% tinkamas vidaus durų plotis, net 95,24% reikalavimus atitiko laiptų pakopų plotis. 80% liftas atitiko visus reikalavimus. Išanalizavus tėvų apklausos duomenis 16 (43,24%) respondentų nesusiduria su aplinkos pritaikymo problemomis, patenkant į vaikų žaidimo kambarius. Iš tų respondentų, kurie patiria aplinkos nepritaikymą, 17 (80,95%) susiduria su laiptų ir 16 (76,19%) automobilių stovėjimo aikštelių problemomis.

Išvados:

1. Įvertinus Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinę fizinę aplinką, iškyla daug fizinių kliūčių: daugumos pėsčiųjų takų bei nuvažų paviršiai yra nelygūs, nuvažos per ilgos, automobilių stovėjimo aikštelės neženklintos ir neįrengtos papildomo pločio išlipimo aikštelės, per aukšti pagrindinio įėjimo durų slenkščiai, prie laiptų nėra įrengtų turėklų. Vertinant fizinę aplinką nustatyta ir reikalavimus atitinkantys kriterijai: tinkami pėsčiųjų tako, nuvažų, pagrindinių durų, laiptų pakopų pločiai bei liftų atitikimas reikalavimams.
2. Išanalizavus tėvų apklausos duomenis nustatyta, kad didžioji dauguma respondentų susiduria su laiptų ir automobilių aikštelių nepritaikymu.
3. Išanalizavus Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos įvertinimą ir tėvų apklausos duomenis nustatyta, kad vaikams su tėvais pagrindinės problemos, trukdančios patekti į žaidimo kambarius yra laiptų ir automobilių aikštelių nepritaikymas.

SUMMARY

Vilnius University

Faculty of Medicine

Department of Rehabilitation, Physical and Sports Medicine

Bachelor of Occupation Therapy Program

THE ADJUSTMENT OF GAME ROOMS' PHYSICAL ENVIRONMENT IN VILNIUS FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Occupation Therapy Bachelor's thesis

The Author: Austė Norkutė

Work Leader: assist. Juozas Bernatavicius, Vilnius University Faculty of Medicine Department of Rehabilitation, Physical and Sports Medicine

Keywords: Environmental adaptation, game rooms, special needs.

The aim of research work: to rate Vilnius game rooms' external physical environment adaptation for children with special needs.

Tasks of work:

1. To rate Vilnius game rooms' external physical environment.
2. To analyze the children's parents' opinion of Vilnius game rooms' external physical environment application.
3. To identify the main problems arising at Vilnius game rooms' external physical environment.

Materials and methods. In 2016 November – 2017 March the external physical environment of Vilnius 21 game rooms was evaluated. To complete the survey it was necessary to create the physical environment assessment questionnaire based on the Republic of Lithuania Construction of technical requirements. The system consists of 6 evaluation groups: hiking trails, slip roads (ramps), parking, doors, stairs and elevators. During the study to assess adaptation for children with special needs in Vilnius game rooms' external physical environment, 8 questions survey of children's parents, who visit game rooms, was designed. The study involved 37 respondents, of whom 34 (91,9%) were women, and 3 (8,1%) were male. Most respondents 12 (31,6%) fall within the age range of 35 to 39. 1-4 questions show the respondents' characteristics: parents' gender, parents' age, the child's gender and age. 5-8 questions show the main external physical

environmental problems that prevent access to Vilnius game rooms. Data analysis was performed using statistical analysis in Microsoft Excel 2010 and SPSS 23 programs.

Results. The study finds that children with special needs deal with a lot of natural problems: 38,09% walkways are jagged, 42,86% slip roads (ramps) are not smooth, 28,57% slip roads (ramps) are longer than are required. 52,38% of the game rooms' parking was not labeled, also there was no parking with additional wide area. 47,62% of the main entrance doorsill is too high. 38,1% of dual rails are not equipped. However, while observing physical environment, some qualifying criteria is marked: 85,70% proper footpath width, as well as 78,57% of the eligible slip roads (ramp) width. 90,48% adequate internal width of the door. Even 95,24% of the width of stairs is proper. 80% lift met all the requirements. According to the parent's questionnaire data, 16 (43,24%) of the respondents do not face problems while entering the children's game rooms. Respondents who experience the problems of adaptation of the game rooms' environment, 17 (80,95%) of them are facing the problem of stairs, and 16 (76,19%) of them are facing car parking problems.

Conclusions.

1. The evaluation form shows that children with special needs face many problems outside the game rooms' environment: majority walkways and driveways surface is not smooth, slip roads are too long, the parking is not labeled, no parking with additional wide area, the main entrance doorsills are too high, lift devices are not marked by Braille. However, while observing physical environment, some qualifying criteria is majority marked: walkways, driveways, and main doors' width of stairs is proper, lifts are under the requirements.
2. The analysis of parent survey data shows that most respondents are facing the problems of stairs and car parks' adaptation.
3. As it is shown in comparison of the physical environment assessment questionnaire and parents survey data, the major problems to get into the children's rooms are not adapted stairs and parking.

TURINYS

DARBO ANOTACIJA	2
SANTRAUKA.....	3
SUMMARY	5
TURINYS	7
LENTELIŲ SĄRAŠAS	10
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	11
1. ĮVADAS	12
2. LITERATŪROS APŽVALGA.....	13
2.1. Specialiųjų poreikių samprata	13
2.2. Integracija ir socialinis aktyvumas.....	14
2.2.1. Specialiųjų poreikių vaikų integracija	14
2.2.2. Specialiųjų poreikių vaikų socialinis aktyvumas	15
2.3. Vaikų, su specialiaisiais poreikiais bendravimas, žaidimai ir laisvalaikis.....	17
2.3.1. Bendravimo poreikis	17
2.3.2. Žaidimo svarba	17
2.3.3. Laisvalaikio poreikis	18
2.4. Fizinė aplinka	19
2.4.1. Fizinės aplinkos pritaikymo reikalavimai	19
2.4.2. Fizinės aplinkos pritaikymas	20
3. TYRIMO METODIKA	21
3.1. Tyrimo instrumentai.....	21
3.2. Fizinės aplinkos vertinimo anketa.....	22
3.3. Tėvų, auginančių vaikus su specialiaisiais poreikiais, anketinė apklausa	23
3.4. Statistinė duomenų analizė.....	23
4. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS	24
4.1. Vaikų žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos įvertinimo duomenų analizė	24
4.1.1. Pėsčiųjų takai.....	24

4.1.2. Nuovažos (pandusai)	25
4.1.3. Automobilių aikštelės	26
4.1.4. Pagrindinio įėjimo durys	27
4.1.5. Pagrindinio įėjimo laiptai	27
4.1.6. Liftas, žaidimo kambario pastate	29
4.2. Tėvų apklausos duomenų analizė	30
4.3. Pagrindinės vaikų žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos problemos	34
5. IŠVADOS	37
6. REKOMENDACIJOS	38
7. LITERATŪROS SĄRAŠAS	39
8. PRIEDAI	42
8.1. Priedas nr. 1 fizinės aplinkos vertinimo anketa	43
8.2. Priedas nr. 2 anketinė apklausa	54

SANTRUMPOS

Kt. – kitas (-i)

Nr. – numeris

n – žaidimo kambarių skaičius

Pav. – paveikslas

Proc. – procentai

STR – Statybos techninis reglamentas

ŽN – žmonės su negalia

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1. lentelė. Pėsčiųjų takų atitikimas/neatitikimas išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje....	24
2. lentelė. Automobilių aikštelių atitikimas/neatitikimas išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje.....	26
3. lentelė. Laiptų atitikimas/neatitikimas žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje.....	28
4.2.1. lentelė. Tėvų lytis.....	30
4.2.2. lentelė. Tėvų amžius.....	30
4.2.3. lentelė. Vaiko lytis.....	30
4.2.4. lentelė. Vaiko amžius.....	31

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Nuovažų (pandusų) atitikimas/neatitikimas išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje.....	25
2 pav. Pagrindinių durų atitikimas/neatitikimas žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje....	27
3 pav. Lifo atitikimas/neatitikimas žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje.....	29
4 pav. Klausimo pasiskirstymas „Kokius sutrikimus turi Jūsų vaikas?“ pagal žmonių skaičių....	31
5 pav. Klausimo pasiskirstymas „Ar būnant žaidimo kambariuose sutinkate vaikų, turinčių specialiųjų poreikių?“ procentinis.....	32
6 pav. Klausimo pasiskirstymas „Kaip Jums ir Jūsų vaikui reikalingas fizinės aplinkos pritaikymas žaidimo kambariuose?“ pagal žmonių skaičių.....	33
7 pav. Klausimo pasiskirstymas „Kur dažniausiai susiduriate su problemomis išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje?“ pagal žmonių skaičių.....	34

1. ĮVADAS

Visuomenėje, vaikų su specialiaisiais poreikiais integravimas, yra viena dabarties aktualijų. XXI amžiaus pradžioje, saugios aplinkos sukūrimas vaikams, turintiems negalią, įžengė į naują kokybinį raidos etapą [1]. Saugiai, patraukliai suplanuota aplinka padeda vaikams įsitraukti į jiems siūlomas veiklas, pasinerti į kūrybą bei atradimų paieškas [2].

Gydytojams, pedagogams, psichologams, socialiniams darbuotojams bei kitiems specialistams, mūsų šalies vaikų sveikatos būklė, kelia visos visuomenės susirūpinimą. Palyginus nedaugelis jų mokosi, ugdosi, studijuoja, o vėliau ir dirba [3].

Pasak Gervinskaitės V. ergoterapeutui, atliekančiam svarbų vaidmenį neįgalaus vaiko gyvenime, yra svarbu išanalizuoti, kaip neįgalaus vaiko aplinkoje esantys skatinantys ar ribojantys veiksniai daro įtaką vaiko su specialiaisiais poreikiais integraciją bei ugdymą/-si.

Tačiau, analizuojant statistinius duomenis darosi akivaizdu, jog vaikams turintiems negalią, tampa didelė grėsmė būti atskirtiems nuo visuomenės, kurioje turėtų visas teises aktyviai dalyvauti bei veikti. Vaikai, fizinių objektų sukurtais barjeriais, atskirti nuo reikalingų erdvių, ateityje gali likti visai nematomi, užsidarę savo namuose, nes nebuvo sudaromos sąlygos jų dalyvavimui visuomenės veikloje [4].

Pagrindinė veikla vaiko gyvenime yra žaidimas, joje išryškėja asmeninės vaiko savybės, kurios susijusios su socialinių įgūdžių įgijimu, proto lankstumu, vaizduote ir kt. Žaidimas skatina vaiko intelektualinį tobulėjimą bei vystymąsi. Fantazuodamas ir žaisdamas vaikas išbando įvairius elgesio būdus. Tokiu būdu, formuojasi dorovinės vertybės, vaikai mokosi priimti sprendimus. Todėl pritaikius aplinką žaidimo kambariuose, vaikai su specialiaisiais poreikiais, turėtų tinkamas galimybes žaisti, bendrauti su bendraamžiais, ugdytis ir užsiimti mėgstama veikla.

Darbo tikslas: Įvertinti Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos pritaikymą vaikams su specialiaisiais poreikiais.

Hipotezė: Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinė fizinė aplinka pritaikyta vaikams su specialiaisiais poreikiais.

Uždaviniai:

1. Įvertinti Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinę fizinę aplinką.
2. Išanalizuoti vaikų tėvų nuomonę, apie Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos pritaikymą.
3. Nustatyti pagrindines problemas, patiriamas Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje.

2. LITERATŪROS APŽVALGA

2.1. Specialiųjų poreikių samprata

Įvairūs Lietuvos ir užsienio autoriai siekė apibrėžti, kas yra specialiųjų poreikių turintys vaikai. Vilkėlienė A. 2003 metais savo monografijoje rašė, kad vaikai, turintys specialiųjų poreikių, gali būti apibūdinami trimis aspektais:

- *Biologiniu* aspektu specialiųjų poreikių vaikai apibūdinami pagal išoriškai matomas arba nuspėjamas žymes, elgesį, bendravimo būdą, rodantį skirtumą tarp normalaus ir specialiųjų poreikių žmogaus.
- *Pedagoginis* aspektas akcentuoja, kad specialiųjų poreikių vaikams būtinas specialus mokymas, atitinkantis jų savitas mąstymo, psichomotorikos ir fizinės savybės, sensorinius bendravimo gebėjimus, socialinį elgesį, sutrikimų pobūdį.
- *Sociokultūrinis* aspektas terminas *specialiųjų poreikių vaikai* reiškia, kad su šiais vaikais šeima bendrauja kitaip (vaiką lepina arba priešingai – jis atstumiamas). Ugdymo procesas organizuojamas atsižvelgiant į vaikų negalės ypatybes, o dėl negalės atsiradusio socialinio statuso į neįgalų žiūrima kitaip. Specialiųjų poreikių vaikų socializacijos būdai sudėtingi, besiskiriantys nuo įprastinėmis sąlygomis augančių vaikų [5].

Įvairiai vaiko su negalia sąvoka apibrėžiama Lietuvos teisės dokumentuose:

- LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (Žin., 1996, Nr. 33-807) teigiama, kad „negalios vaikas yra vaikas, turintis įgimtų ar įgytų fizinių ar psichinių trūkumų, nustatytų vaiko sveikatos priežiūros įstaigos, kurie kliudo jam normaliai vystytis, adaptuotis bei integruotis visuomenėje“ [6].
- Taip pat edukologijoje bei švietimo teisės dokumentuose vartojamas terminas specialiųjų poreikių turintys vaikai, specialiųjų poreikių vaikai ar mokiniai. Tai „vaikai, dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų turintys ribotas galimybes dalyvauti ugdymo procese, visuomenės gyvenime“ [7].

Pasak autorės Berns R. M neįgalūs yra tokie vaikai, kuriems diagnozuojamas protinis atsilikimas, klausos sutrikimai, kurtumas, kalbos arba regos sutrikimai, žymūs emociniai sutrikimai, autizmas, ortopediniai sutrikimai, kiti sveikatos sutrikimai, kurtumas kartu su aklumu, daugybinės negalios, trauminis smegenų sužalojimas, specifinės mokymosi negalios [8].

Pedagoginėje literatūroje autorė Hallahan D. P ir kt. įvardino, kad vaikai turintys įvairių sutrikimų ir negalių įvardijami, kaip ypatingieji vaikai. Nurodoma, kad ypatingieji vaikai ir jaunuoliai yra tie, kurių žmogiškosioms galioms visiškai realizuoti reikia specialiojo ugdymo ir papildomų paslaugų [9].

Apibendrinant galima teigti, kad kiekvienas autorius vaiko negalios sampratą suvokia ir įvardina skirtingai: vienuose šaltiniuose įvardijama, kad tai specialiųjų poreikių turintys vaikai, kiti teigia, jog tai pasireiškiantys neįgalumo požymiai, o trečia grupė šiuos vaikus vadina ypatingaisiais. Vyraujančios skirtingos sampratos nekeičia to, kad visi šie vaikai turi vienodą poreikį ugdytis, dalyvauti visuomenės gyvenime ir laisvai veikti, tačiau tam, kad jie galėtų tai daryti, turi būti tinkamos sąlygos integracijai.

2.2. Integracija ir socialinis aktyvumas

2.2.1. Specialiųjų poreikių vaikų integracija

Integracijos proceso samprata skirtinguose literatūros šaltiniuose apibūdinama pabrėžiant atkuriamą ryšį su sąveikaujama aplinka. Visuotinėje lietuvių enciklopedijoje ir lietuvių kalbos žodyne sąvoka integracija (lot. integratio – atnaujinimas, atstatymas) apibrėžiama kaip „dalių, elementų jungimas(si) į bendrą visumą [10]. Socialinio darbo terminų žodyne Andrašiūnienė M. nurodo, kad socialinė integracija – tai sutrikusių ryšių su visuomene (šėimos nariais, draugais ir kitais asmenimis) sugrąžinimas [11].

Ruškus J. Savo aprašymuose teigia, kad specialiųjų poreikių vaikų integracija į visuomenę bei bendrojo ugdymo procesą, mokslinėje literatūroje apibrėžiama, kaip sudėtingas šiuolaikinės kaitos procesas, skatinantis naujai žvelgti į visą ugdomąjį procesą [12].

Vaikų, su specialiaisiais poreikiais integracija, turi būti orientuota į tai, kad neįgaliesiems būtų sudarytos tokios pat sąlygos ugdytis, mokytis, kaip ir neturintiems sutrikimų, kad jiems būtų prieinami kasdieniniai gyvenimo aspektai [13].

Apibendrinant galima teigti, jog integracija vaikui yra ypač svarbi aktyvumo, atvirumo, vertingumo prasme. Nuo to priklauso vaiko gyvenimo kokybė. Tinkamai įrengti visuomeniniai pastatai, leidžia vaikams turintiems specialiųjų poreikių integruotis ir aktyviai dalyvauti įvairiose veiklose.

2.2.2. Specialiųjų poreikių vaikų socialinis aktyvumas

Lietuvoje pastarąjį dešimtmetį keičiasi požiūris į neįgaliuosius, vyksta įvairūs socialiniai, politiniai, vertybiniai bei teisiniai pokyčiai, kuriais siekiama įgyvendinti pagrindines neįgaliųjų teises, padėti įsitraukti į bendruomenės gyvenimą. Mokslininkų apibūdinamas specialusis ugdymas, tampa prioritetu, kalbant apie specialiųjų poreikių socializaciją. Specialusis ugdymas – tai procesas ir rezultatas, kai aktyvių vaiko pastangų dėka įsisavinama socialinė patirtis, kurią jis perima aktyviai sąveikaudamas su socialine aplinka, iš pradžių tik domėdamasis aplinka, vėliau ją stebėdamas, o dar vėliau tiesiog sąveikaudamas. [14].

Pasak Vaicekauskienės V. specialiųjų poreikių patenkinimas yra viena reikšmingiausių asmens dalyvavimo visuomeniniame gyvenime sąlygų. Šalia įgimtų fiziologinių – biologinių poreikių, turintiems specialiųjų poreikių asmenims yra svarbu patenkinti ir socialinius poreikius, kurie sudaro vaiko socializacijos pagrindą [15].

Adomaitienė R. ir kiti autoriai teigia, kad dažniausiai įvardijami tokie svarbiausi socialiniai poreikiai:

- Saugumo poreikis, patenkinamas tada, kai nejaučia aplinkinių grėsmės savo saugumui.
- Bendravimo (priklausymo) poreikis, patenkinamas priklausant šeimai, organizacijai ar kitai žmonių grupei, kurios narius sieja šilti jausmai ir artimi santykiai, bendra veikla bei pomėgiai.
- Laimėjimų poreikis, įkvepiantis žmogų imtis atsakomybės ir rizikuoti, įveikti iššūkius ir pirmauti.
- Savigarbos ir savęs įvertinimo poreikis, padedantis užimti deramą vietą tarp kitų žmonių grupėje ar bendruomenėje.
- Savęs aktualinimo ir saviraiškos poreikis, atskleidžiant savo potencialias galimybes bei siekius.
- Meilės ir prieraišumo poreikis, patenkinamas turint artimų draugų [16].

Autorius Kelly E teigia, kad vaikai su negalia yra rizikos grupėje dėl mažo aktyvumo visuomeniniame gyvenime [17]. Ši priežastis rodo, kad į prieš tai išvardintus socialinius poreikius reikia atsižvelgti itin rimtai ir siekti, kad vaikai su specialiaisiais poreikiais turėtų tinkamas sąlygas ugdytis.

Individo patirtis dalyvaujant įvairiose veiklose, pasirinkimas prasmingai veikti leidžia jam išpildyti socialinius poreikius [18]. Tik dėka prasmingos veiklos, bus užtikrintas aktyvus dalyvavimas, organizavimas, veiklų atlikimas [19].

Socializacija – tai visuomeniškai vertingos asmenybės formavimas, kuris yra siejamas su kryptingu ugdymu ir aplinkos veiksniais. V. Vaicekauskienė socializaciją įvardina kaip gana sudėtingą psichosocialinį procesą, glaudžiai susijusį su vaiko susitapatimu, su jį socializuojančiu asmeniu ir perėmimu tų vertybių, kurios priimtinos jį socializuojančiam sociumui.

Taip pat Vaicekauskienė V. įvardija, kad specialiųjų poreikių vaikų ir jaunuolių socializacijos procesą lemia psichosocialinės raidos sutrikimai, kurie sąlygoja asmenybės struktūros ir adaptacijos galimybes, tarpasmeninius santykius, socialinius įgūdžius. Šių vaikų ir jaunuolių socializacija plačiąja prasme apibūdinama kaip procesas, kurio vyksmas apima dvi vaiko raidos ir ugdymo kryptis: pirmoji – pozityvios socialinės aplinkos sudarymas, įtraukiantis vaiką į vertingas visuomenines veiklas; antroji – asmens sąveika ir adaptacija (arba dezadaptacija) aplinkoje, perimant jos vertybes ir elgesio normas, kultūrą ir socialinius vaidmenis.

Remiantis Vaicekauskienės V. moksline literatūra, sutrikusios raidos vaiko socializacijos pilnavertiškumas sąlygojamas trijų raidos sferų ir jose besivystančių esminių raidos požymių:

1. Vaiko sąveikos su aplinka kokybės, kuri užtikrina dalyvavimą jį supančios aplinkos veikloje bei išmokto elgesio modelių taikymą.
2. Vaiko tarpasmeninių santykių užmezgimo ir palaikymo pobūdžio, kuris lemia tokius poreikius kaip meilę, prierašumą, saugumą, pasitenkinimą ir kt.
3. Teigiamų prigimtinių vaiko galių ir individualizuotų asmenybės savybių bei įgūdžių lavinimo [20].

Remiantis neįgaliųjų teisių Konvencijos 30-uoju straipsniu: „Dalyvavimas kultūriniame gyvenime, aktyvus poilsis, laisvalaikis ir sportas“, visuomenė raginama sudaryti neįgaliesiems galimybes lygiai su kitais asmenimis dalyvauti rekreacinėje, laisvalaikio ir sporto veikloje, kad neįgalieji: dalyvautų bendro profilio sporto veikloje; organizuotų, plėtotų ir dalyvautų jiems skirtose sporto ir rekreacinėje veikloje; turėtų galimybę patekti į sporto, rekreacinius ir turizmo objektus; turėtų galimybę gauti paslaugas asmenų, organizuojančių rekreacinę, turizmo, laisvalaikio ir sporto veiklą, o neįgalūs vaikai turėtų vienodas galimybes su kitais vaikais dalyvauti žaidimuose, rekreacinėje, laisvalaikio ir sporto veiklose [21].

Taigi, socializacija svarbu tam, kad vaikams būtų sudaromos sąlygos lygiai su kitais vaikais dalyvauti įvairiose laisvalaikio, rekreacinėje, žaidimų veiklose. Svarbu, kad vaikai mokėtų perimti vertybes, elgesio normas ir kultūrą.

2.3. Vaikų, su specialiaisiais poreikiais bendravimas, žaidimai ir laisvalaikis

2.3.1. Bendravimo poreikis

Vaikai, turintys įvairių sveikatos sutrikimų, pasižymi lygiai tokiais pačiais poreikiais bendrauti, kaip ir kiti vaikai. Siekiant integracijos į visuomenę, vaikai turi jaustis tos visuomenės dalimi. Veikla, kuria užsiima asmuo priklauso nuo jo galimybių išraiškos bei aplinkos, kurioje jis veikia [22].

Esančioje erdvėje, kuri dažnai būna apribota, vaikai renkasi veiklas tokias, kurios būtų reprezentuojančios jų asmenybę. Šie pasirinkimai priklauso nuo vietos ir laiko, kurioje jie pasirenka užsiimti atitinkama veikla. Deja, vaikai negali pasirinkti patys, jeigu jų veikla yra apribota aplinkos, kuri jų galimybėmis yra neprieinama. Tokiu būdu, vaikai su negalia neįgyja patirties, kuri šiuo momentu ir ateityje jiems, kaip pilnaverčiams žmonėms, yra būtina. Vaikai nuo pat gimimo leidžia daug laiko tyrinėdami aplinką, bet jiems tai tampa didele kliūtimi, kai aplinka neprieinama [23]. Tina L. ir kt. teigia, jog būtina gerinti raidos bei vaikų turinčių negalią bendravimą [24].

Augdamas ir brėsdamas vaikas ieško ir mokosi elgesio būdų, leidžiančių laimingai gyventi žmonių visuomenėje. Bendravimas svarbus išreiškiant poreikius, priimant įvairius sprendimus, kuriant, puoselėjant draugystę, dalyvaujant įvairiose veiklose ir puoselėjant santykius su žmonėmis.

2.3.2. Žaidimo svarba

Žymus vokiečių pedagogas Friobelis F. (pagal Plytnikienę D.) laikomas ikimokyklinės pedagogikos teorijos kūrėju, apie žaidimą teigė, jog žaidimai nėra betikslis vaiko laiko praleidimas, bet turi labai prasmingos ir svarbios vertės. Tai ypatinga savitikslių veikla vaikystėje, kylanti iš vidinio impulso veikti, bandyti ir tyrinėti [25].

Remiantis Frost L. žaidimas yra kaip intelektinė, kultūrinė, socialinė veikla, kuri pamažu padeda vaikui adaptuotis kultūriniame ir socialiniame pasaulyje (pagal Aramavičiūtę V., Jasiūnaite P.) [26].

Dodge D. T. ir kt. [27] teigia, jog žaidžiant ugdoma socialinė, emocinė ir fizinė raida. Vaikas žaisdamas gina savo teises, dalijasi žaislais ir gerbia kitų teises. Taiko mąstymo įgūdžius konfliktams spręsti. Žaidimas padeda ugdyti žmogaus intelektą, emocijas, dorovę. Ypač reikšminga tai, kad vaikai žaisdami mokosi bendrauti, formuojasi valingas jų elgesys, žaidimas

paspartina vaiko socializaciją, galima teigti, kad žaidimas turi didelę reikšmę visapusiškam asmenybės ugdymui.

Apibendrinant būtų galima teigti, kad žaidimas tai naujo ir nežinomo pasaulio pažinimo būdas. Žaidimų metu vaikas įgyja naujų sugebėjimų, naujos patirties. Žaidimo metu vaikai ugdomi, kalba, bendrauja, lavina motoriką, vaizduotę, įvairius protinius sugebėjimus ir pan., kurie ypač svarbūs vaikams, kurie turi specialiųjų poreikių.

2.3.3. Laisvalaikio poreikis

Laisvalaikio metu svarbiausia, ką vaikas patiria, išgyvena dalyvaudamas tam tikroje veikloje. Tik reikšmingas vaikui išgyvenimas, kuris patyrė dalyvaudamas laisvalaikio veikloje veda į svarbią patirtį [28].

Vaikų, turinčių specialiuosius poreikius, dalyvavimas laisvalaikio veikloje yra mažai tyrinėtas. Majnemer A. ir kiti teigia, jog šių vaikų dalyvavimas laisvalaikio veikloje yra apribotas, o ypač fizinėje ir visuomeninėje (socialinėje) veiklose. Mokslininkė kartu su kolegomis 2010 m. atliko tyrimą, kurio metu įvertino, kokias veiklas vaikai (6-12 m), sergantys cerebriniu paralyžiumi (CP), dažniausiai renkasi. Tyrimo rezultatai atskleidė, jog vaikai pirmenybę teikia rekreacijai ir visuomeninei veiklai, o mažiausiai pageidaujama veikla – savęs tobulinimo. Autorė pabrėžia, jog kuo jaunesnis amžius, didesnė motyvacija bei intelekto koeficientas, tuo labiau vaikas linkęs domėtis fiziškai aktyviomis veiklomis. Taip pat, teigiama, jog mergaitės, turinčios spec. poreikių, linkusios daugiau dalyvauti laisvalaikio veiklose nei berniukai su spec. poreikiais [29].

Tačiau, visai priešingai Rintala P. kartu su kolegomis analizavo sergančių ir negalią turinčių vaikų fizinį aktyvumą ir tyrimo rezultatai parodė, jog negalios ar ligos buvimas nedaro įtakos vaikų fizinio aktyvumo [30].

Pasak Keiko S. T. 2012 metais, pagrindinis vaikų laisvalaikio užsiėmimų pasirinkimą įtakojo veiksnys – sveikatos būklė. Dalyvaudami įvairiose laisvalaikio veiklose, vaikai gali lavėti, pagerinti protinę, fizinę būklę, įgyti supratimą apie savo gebėjimus, užmegzti bendravimą, labiau pažinti save. Mokslininkai įrodė, kad daugelis faktorių gali prisidėti prie gyvenimo kokybės gerinimo vaikams su fizine negalia, įskaitant ir pačio vaiko dalyvavimą įvairiose laisvalaikio veiklose [31].

LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme skelbiama: „Vaikas turi teisę į poilsį ir laisvalaikį, atitinkantį jo amžių, sveikatą bei poreikius. Vaikui turi būti užtikrinta galimybė ir sudarytos sąlygos žaisti. Valstybė ir vietos savivaldos steigia ir remia vaikų sporto, kūrybos, laisvalaikio ir sveikatos klubus, stovyklas, šeimos poilsio namus, sanatorijas <...>“ [32].

2.4. Fizinė aplinka

2.4.1. Fizinės aplinkos pritaikymo reikalavimai

2006 m. gruodžio 13 d. Niujorke buvo priimta Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija ir jos Fakultatyvus protokolai (toliau – Konvencija). 2010 m. gegužės 27 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė įstatymą Nr. XI-854 dėl Neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos Fakultatyvaus protokolo, kuriuo ratifikavo šią konvenciją. Ratifikuotos Konvencijos tikslas – skatinti ir užtikrinti visų neįgaliųjų visapusišką ir lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, taip pat skatinti pagarbą šių asmenų prigimtiniam orumui.

Pagrindinis šio įstatymo tikslas – užtikrinti neįgaliųjų lygias teises ir galimybes visuomenėje, nustatyti neįgaliųjų socialinės integracijos principus, apibrėžti socialinės integracijos sistemą ir jos prielaidas bei sąlygas, neįgaliųjų socialinę integraciją įgyvendinančias institucijas, neįgalumo lygio ir darbingumo lygio nustatymą, profesinės reabilitacijos paslaugų teikimą, specialiųjų poreikių nustatymo ir tenkinimo principus. Naujo įstatymo esminis akcentas – naujai įvertinama žmogaus negalia ir jam atsiveriančios galimybės. Neįgalus žmogus gali rinktis, ką jis nori ir sugeba daryti, o visuomenės pareiga yra padėti jam tai pasiekti [33].

Statybos techniniu reglamentu „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ siekiama, kad būtų užtikrinamos Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose įtvirtintos garantijos, skirtos neįgaliųjų integracijai ir galimybei be apribojimų naudotis aplinka. Šis reglamentas yra parengtas, atsižvelgiant į Europos Sąjungos standartą ISO/TR 9527:1994(E), kuriame yra nustatyti būtinieji minimalūs reikalavimai aplinkos pritaikymo žmonėms su negalia.

Labai svarbu tinkamai pritaikyti aplinką kasdieniniam naudojimuisi tam, kad neįgalieji būtų integruoti į visuomenę. Dėl šios priežasties reikia atkreipti dėmesį, kad įvairios paskirties statiniai būtų įrengti, atsižvelgiant į nurodymus, pateiktus statybos techniniame reglamente „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“. Itin svarbi statinių grupė, kuria žmonės su negalia naudojami visuomet tik išvykus už savo gyvenamųjų namų ribų yra visuomeniniai pastatai ar kiti visuomeninės paskirties statiniai. Jeigu šios paskirties pastatai nebus tinkamai pritaikyti, atitinkamai žmonių su negalia integracija yra apsunkinama. Svarbu atkreipti dėmesį į sprendimus, pritaikomus šiuose objektuose, kurie yra svarbūs žmonėms su negalia [34].

Taigi, dėka teisės aktų, teisių konvencijos įstatymų, reglamentų ir kt. dokumentų yra užtikrinami aplinkos pritaikymo reikalavimai, padėsiantys žmonėms gyventi pilnavertį gyvenimą.

2.4.2. Fizinės aplinkos pritaikymas

Pasak Neverauskienės L. ir kt. neįgaliesiems pritaikyta aplinka sudaro sąlygas būti savarankiškais ir visaverčiais visuomenės dalyviais, teigiamai veikia identitetą, taip pat skatina neįgaliųjų dėkingumą jais besirūpinančiai visuomenei. Didžiausias dėmesys įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos projektus Lietuvoje buvo skiriamas žmonių, turinčių negalią, socialinei integracijai [35].

Su skirtingomis galimybėmis žmonės privalo turėti privilegiją saugiai ir patogiai naudotis įvairiais pastatais, su kuo mažesne specialia papildoma pagalba. Jiems turi būti paprasta ir svarbu suprasti, kaip tam tikri įrenginiai veikia pastatuose. Pavyzdžiui universalus dizainas padeda šias sąlygas įgyvendinti, aprašo tokią aplinkos struktūrą ir dizainą, kuris gali būti lengvai suprantamas, prieinamas ir naudojamas, kuo įvairesniu amžiumi, ūgiu ar fiziniu pajėgumu žmonių [36].

Pasak Daugėlos M. vienas iš svarbiausių uždavinių siekiant Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo numatytų tikslų yra pritaikyti aplinką neįgaliesiems žmonėms, kad pastarieji tiek viešajame, tiek asmeniniame gyvenime turėtų sąlygas ir galimybes laisvai judėti, naudotis visuomenėje teikiamomis paslaugomis, gauti reikiamą informaciją, bendrauti ir dalyvauti visose visuomenės gyvenimo srityse. Būtina sąlyga atkurti žmogaus su negalia fizinį, dvasinį ir ekonominį savarankiškumą – fizinės aplinkos pritaikymas. Beveik trečdaliui Lietuvos gyventojų dėl judėjimo sunkumų ir ribotų galimybių pasirūpinti savimi reikia pritaikyti fizinę aplinką [37].

Pasak Bartkutės I ir Čižikienės J., Jungtinių Tautų Organizacijos patvirtintose lygių galimybių neįgaliesiems žmonėms teikimo bendrosiose taisyklėse nurodyta, jog valstybės turėtų pripažinti visiems žmonėms vienodai prieinamos įvairios veiklos svarbą. Valstybės privalo sukurti veiklos programas, kurių tikslas – pritaikyti neįgaliesiems fizinę aplinką ir padaryti jiems prieinamą visą rūpimą informaciją [38].

Todėl, apibendrinant galima teigti, jog pritaikius aplinką kiekvienam, kuris turi sveikatos sutrikimų, būtų suteikiamos sąlygos pilnavertiškai gyventi, aktyviai dalyvauti įvairiose veiklose, užsiimti mėgstama veikla ir būti socialiai aktyviems. Visi žmonės turi teisę į laisvę ir į pasirinkimą.

3. TYRIMO METODIKA

Tyrimas buvo atliktas Vilniaus miesto vaikų žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje. 2016 m. lapkričio – 2017 m. kovo mėnesiais. Tyrime dalyvavo 37 respondentai, iš jų 34 (91,9%) buvo moterys ir 3 (8,1%) buvo vyrai. Daugiausiai apklaustųjų 12 (31,6%) patenka į amžiaus 35-39 amžiaus intervalą. Amžiaus cenzas buvo nuo 20 iki 40 metų ir daugiau.

Tyrimo eiga:

Vilniaus miesto žaidimo kambariai buvo pasirinkti neatsitiktinai, pagal populiariausių Vilniaus miesto žaidimo kambarių sąrašą esantį internete. Tyrimui atlikti buvo reikalingas metras ir sudaryta fizinės aplinkos vertinimo anketa (pateikta toliau).

Iš viso buvo įvertinta **21** vaikų žaidimo kambarių išorinė fizinė aplinka Vilniuje. Tyrimo metu buvo vertinama: pėsčiųjų takai esantys šalia žaidimo kambario, nuovažos (pandusai), artimiausios automobilių aikštelės, pagrindinės durys vedančios į žaidimo kambarį, laiptai ir liftas.

Įvertinta 21 žaidimo kambarių išorinė fizinė aplinka:

1. „Pasakų šalis“. 2. „Pasakų namukas“. 3. „Aviliukas“. 4. „Ledinukas“. 5. „Čiuku čiuku“. 6. „Kikilio lizdas“. 7. „Pripučiamos pilys“. 8. „Pramogų imperija“. 9. „Liolipop“.
10. „Čiauškutės“. 11. „Apelsinų pieva“. 12. „Saulutė“. 13. „Nopi Snopi“. 14. „Arlekinas“. 15. „Juokų maišelis“. 16. „Smaragdo miestas“. 17. „Basa pieva“. 18. „Kori Kori“. 19. Nykštukų pasaulis“. 20. „Šakar Makar“. 21. „Minimukų namukai“.

3.1. Tyrimo instrumentai

Siekiant įvertinti Vilniaus miesto vaikų žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos pritaikymą, buvo naudojami šie tyrimo metodai:

1. Fizinės aplinkos vertinimo anketa.
2. Tėvų, auginančių vaikus su specialiaisiais poreikiais, anketinė apklausa.

3.2. Fizinės aplinkos vertinimo anketa

Fizinės aplinkos vertinimo anketa buvo sudaryta, remiantis Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu, dėl STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos“. „Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ patvirtinimo 2001m. birželio 14d. Nr. 317, Vilnius. Fizinės aplinkos vertinimo anketą sudaro 6 elementų grupės: (priedas nr. 1)

1. Pėsčiųjų takai.
2. Nuovažos (pandusai).
3. Automobilių aikštelės.
4. Durys.
5. Laiptai.
6. Liftai.

Kiekviena iš šių grupių suskaidyta į smulkesnes kategorijas.

Pėsčiųjų takai. 1. Pėsčiųjų tako plotis ne mažesnis kaip 1200mm. 2. Pėsčiųjų takų, esančių pritaikytoje judėjimo trasoje, nelygumai ne didesni kaip 20mm. 3. Ant pėsčiųjų takų nėra dangčių, grotų, kyšančių aukščiau ar įleistų giliau kaip 10mm.

Nuovažos. 1. Nuovažos (panduso) plotis ne mažesnis kaip 1200mm, 2. Nuovažos (panduso) išilginis nuolydis ne didesnis kaip 1:12 (8,3proc.). 3. Ištininės juostos ilgis ne didesnis kaip 9000mm. 4. Nuovažos (panduso) dangos nelygumai, ne aukštesni nei 0,5.

Automobilių aikštelės. 1. Turi būti įrengta tiek ŽN automobilių vietų: a) 1 vieta, kai aikštelėje yra iki 15 vietų. B) 2 vietos, kai aikštelėje yra iki 16-50 vietų. 2. ŽN automobilių stovėjimo vietos ne toliau nei 60m iki pagrindinio įėjimo. 3. ŽN automobilių stovėjimo vietose įrengta 1500mm pločio aikštelė. 4. Automobilių saugyklose, kuriose iki 50 automobilių stovėjimo vietų yra pažymėtos horizontaliu ir (arba) vertikaliu ženkliniu.

Durys. 1. Įėjimo durys varstomosios arba slankiojančios. 2. Prie pagrindinio įėjimo įrengta aikštelė, ne mažesnė kaip 1500mmx1500mm. 3. Durų slenkstis ne aukštesnis kaip 20mm. 4. Vidaus durų plotis ne mažesnis kaip 850mm. 5. Rankenos, užraktai įtaisyti ne aukščiau kaip 1200mm.

Laiptai. 1. Laiptų pakopos ne žemesnės nei 75mm ir ne aukštesnės kaip 150mm. 2. Pakopų plotis ne mažesnis kaip 300mm. 3. Pritaikytų laiptų pakopos kietos, šiurkščios. 4. Įrengti dvigubi turėklai. 5. Viršutiniai turėklai tvirtinami 900 – 950mm aukštyje. 6. Apatiniai turėklai tvirtinami 650 – 750mm aukštyje. 7. Išorės laiptai ne aukštesni nei 120mm ir ne siauresni kaip 400mm.

Liftas. 1. Lifto kabina ne siauresnė kaip 1100mm ir ne mažesnio gylio kaip 1400mm. 2. Lifto durų anga ne siauresnė kaip 850mm. 3. Prieš liftą palikta ne mažesnė kaip 1500x1500 laisva aikštelė.

4. Lifto iškvietimo ir valdymo mygtukai sumontuoti 900-1200mm aukštyje. 5. Ant lifto iškvietimo ir valdymo prietaisų pateikti ženklai taktiline forma – Brailio raštu.

3.3. Tėvų, auginančių vaikus su specialiaisiais poreikiais, anketinė apklausa

Siekiant įvertinti Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos pritaikymą vaikams su specialiaisiais poreikiais buvo atliekama apklausa, skirta atsakyti vaikų tėvams, kurie lankosi žaidimo kambariuose. Pasirinkta internetinė, anoniminė (bevardė) anketa tam, kad atsakęs respondentas liktų nežinomas. Anketoje buvo prašoma atsakyti į klausimus tų respondentų, kurie lankėsi bent viename iš (viršuje) išvardytų žaidimo kambarių sąrašo Vilniuje. Anketa sudaro 8 klausimai. 1-4 klausimų duomenys apibūdina respondentų charakteristiką: tėvų lytį, tėvų amžių, vaiko lytį ir vaiko amžių, 5-8 klausimai skirti vaikų sveikatos sutrikimams įvardinti bei įvertinti pagrindines išorinės fizinės aplinkos problemas, kurios trukdo patekti į Vilniaus miesto vaikų žaidimo kambarius. (Priedas nr. 2)

3.4. Statistinė duomenų analizė

Duomenys apdoroti Microsoft Excel 2010 ir SPSS 23 versijos programomis. Kintamiesiems skaičiuojamos dažnių lentelės, jų vaizdavimas pateiktas grafiškai.

4. TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

4.1. Vaikų žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos įvertinimo duomenų analizė

Tyrimo metu buvo įvertinta 21 Vilniaus miesto vaikų žaidimo kambarių išorinė fizinė aplinka. Vaikų žaidimo kambarių fizinės aplinkos vertinimo anketoje buvo registruojami duomenys apie išorinę fizinę žaidimo kambarių aplinką, remiantis STR.

4.1.1. Pėsčiųjų takai

Tyrimo metu buvo vertinami pėsčiųjų takai, vedantys iki pagrindinio įėjimo į pastatą. Buvo gauti duomenys, kurie pateikti 1 lentelėje. Pėsčiųjų tako plotis ne mažesnis kaip 1200mm atitinka reikalavimus 18 (85,71%) iš 21 žaidimo kambarių. Pėsčiųjų takų, esančių pritaikytoje judėjimo trasoje, nelygumai ne didesni kaip 20mm. atitinka reikalavimus 14 (66,67%) iš 21 žaidimo kambarių.

Taigi, pagal rezultatus matyti, kad daugiausiai reikalavimus atitinka pėsčiųjų tako plotis, kuris yra ne mažesnis kaip 1200mm.

1 lentelė. Pėsčiųjų takų atitikimas/neatitikimas išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje

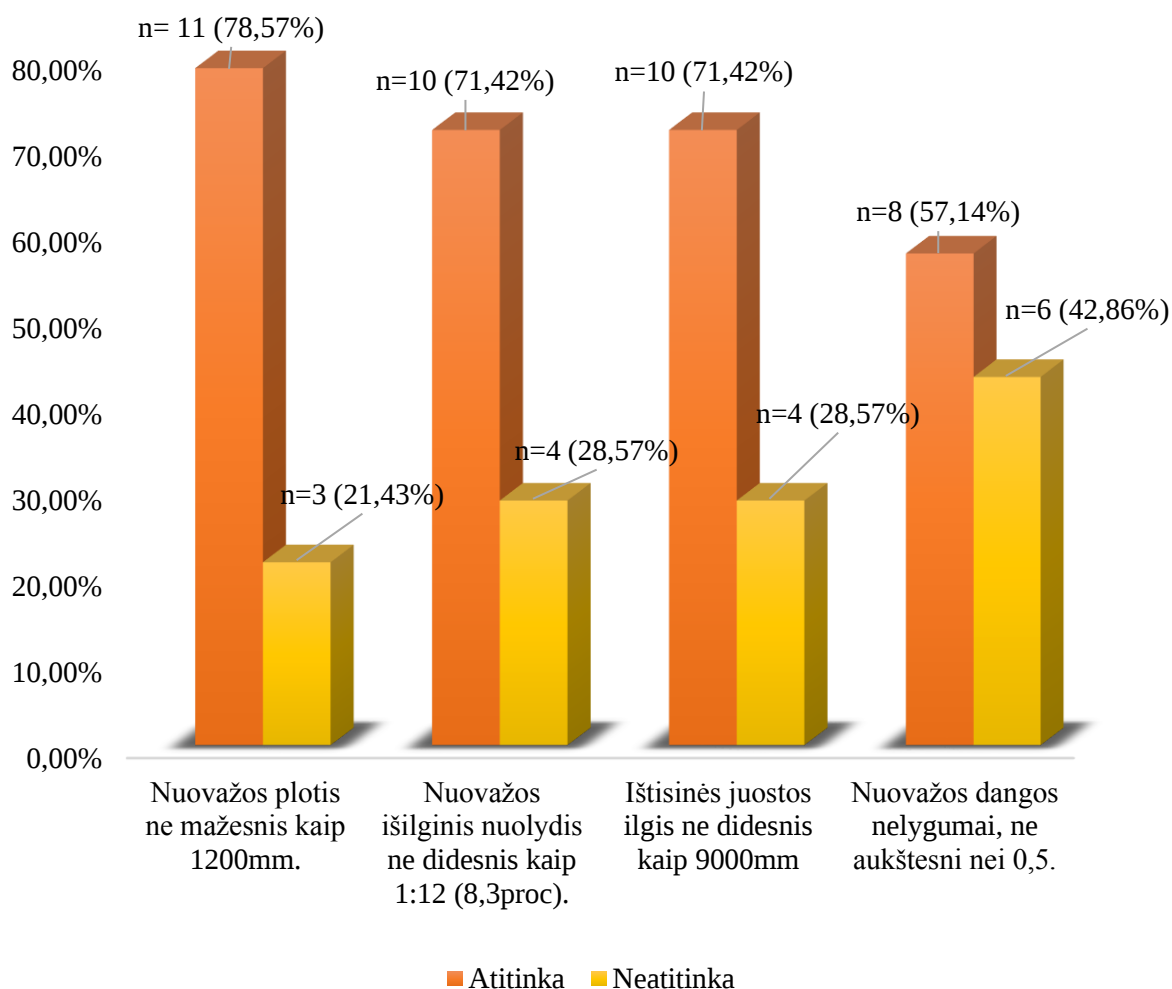
Pėsčiųjų takų pritaikymas išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje	Bendras žaidimo kambarių skaičius	Atitinka reikalavimus n= (%)	Neatitinka reikalavimų n= (%)
Pėsčiųjų tako plotis ne mažesnis kaip 1200mm.	21	18 (85,71%)	3 (14,30%)
Pėsčiųjų takų, esančių pritaikytoje judėjimo trasoje, nelygumai ne didesni kaip 20mm.	21	14 (66,67%)	7 (33,33%)
Ant pėsčiųjų takų nėra dangčių, grotų, kyšančių aukščiau ar žemiau giliau kaip 10mm.	21	13 (61,90%)	8 (38,09%)

4.1.2. Nuovažos (pandusai)

Tyrimo metu buvo vertinamos nuovažos (pandusai). Gauti duomenys pateikiami 2 lentelėje.

Pagal tyrimo duomenis, matyti, kad nuovažų (pandusų) iš viso buvo registruota 14 žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje. Kituose žaidimo kambariuose nuovažos (pandusai) nebuvo įrengtos, nes tinkamam aplinkos pritaikymui jos yra nereikalingos. Tyrimo metu buvo matuojama, ar nuovažos (panduso) plotis yra ne mažesnis kaip 1200mm. Taigi, 11 (78,57%) žaidimo kambarių aplinkoje nuovažos (panduso) plotis atitiko normas. Nuovažos (panduso) išilginis nuolydis ne didesnis kaip 1:12 (8,3proc.) buvo 10 (71,42%) iš 14 žaidimo kambarių aplinkoje ir atitiko normas.

Taigi, pagal rezultatus matyti, kad daugiausiai reikalavimus atitinka nuovažos (panduso) plotis, kuris yra ne mažesnis kaip 1200mm.

1 pav. Nuovažų (pandusų) atitikimas/neatitikimas išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje

4.1.3. Automobilių aikštelės

Tyrimo metu buvo vertinamos automobilių aikštelės prie pagrindinio pastato įėjimo. Gauti duomenys pateikiami 2 lentelėje.

Taigi, duomenys rodo, kad 12 (57,14%) iš 21 žaidimo kambarių automobilių vietų yra pritaikyta ir atitinka reikalavimus, nes yra 1 vieta, kai aikštelėje yra iki 15 vietų. Taip pat 12 (57,14%) atitinka reikalavimus, nes yra 2 vietos, kai aikštelėje yra iki 16-50 vietų. 12 (57,14%) ŽN automobilių stovėjimo vietos yra ne toliau nei 60m iki žaidimo kambario, todėl reikalavimus atitinka.

Taigi, pagal rezultatus matyti, kad daugiausiai reikalavimus atitinka automobilių aikštelių vietų skaičius ir įrengtos automobilių stovėjimo vietos, kurios yra ne toliau nei 60m. iki pagrindinio įėjimo.

2 lentelė. Automobilių aikštelių atitikimas/neatitikimas išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje

Automobilių aikštelių pritaikymas išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje	Bendras žaidimo kambarių skaičius	Atitinka reikalavimus n= (%)	Neatitinka reikalavimų n= (%)
Turi būti įrengta tiek ŽN automobilių vietų:	21	12 (57,14%)	9 (42,86%)
a) 1 vieta, kai aikštelėje yra iki 15 vietų.			
b) 2 vietos, kai aikštelėje yra iki 16-50 vietų.	21	12 (57,14%)	9 (42,86%)
ŽN automobilių stovėjimo vietos ne toliau nei 60m iki pagrindinio įėjimo	21	12 (57,14%)	9 (42,86%)
ŽN automobilių stovėjimo vietose įrengta 1500mm pločio aikštelė	21	10 (47,62%)	11 (52,38%)
Automobilių saugyklose, kuriose iki 50 automobilių stovėjimo vietų yra pažymėtos horizontaliu ir (arba) vertikaliu ženklinimu	21	10 (47,62%)	11 (52,38%)

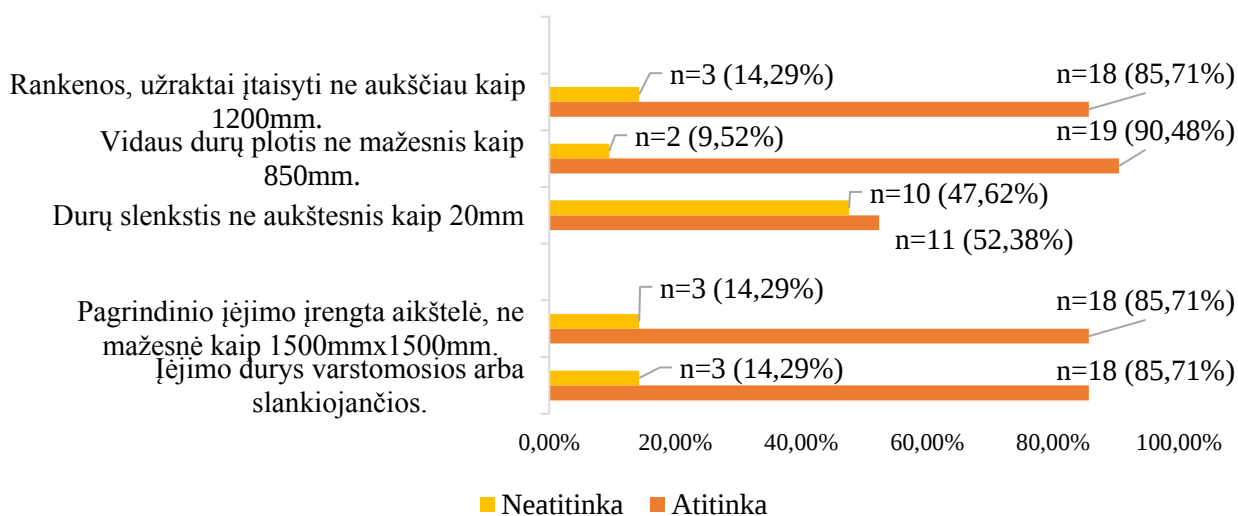
4.1.4. Pagrindinio įėjimo durys

Tyrimo metu buvo vertinamos pagrindinio pastato durys. Gauti duomenys pateikiami 2 paveiksle.

Tyrimo metu buvo tirta, ar įėjimo durys į žaidimo kambarius atitinka normas. 18 (85,71%) iš 21 žaidimo kambarių durys atitinka normas ir jos yra arba varstomosios, arba slankiojančios. Taip pat 18 (85,71%) žaidimo kambarių aplinkoje prie pagrindinio įėjimo įrengta aikštelė, ne mažesnė kaip 1500mmx1500mm. 11 (52,38%) durų slenkstis ne aukštesnis kaip 20mm. Net 19 (90,48%) atitinka normas, nes vidaus durų plotis ne mažesnis kaip 850mm. Taip pat duomenys rodo, kad net 18 (85,71%) žaidimo kambarių iš 21 durų rankenos, užraktai įtaisyti ne aukščiau kaip 1200mm.

Taigi, pagal gautus rezultatus matyti, kad daugiausiai reikalavimus atitinka vidaus durų plotis, kuris ne mažesnis kaip 850mm.

2 pav. Pagrindinių durų atitikimas/neatitikimas žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje

4.1.5. Pagrindinio įėjimo laiptai

Tyrimo metu buvo vertinami laiptai, vedantys į pagrindinį pastatą, kuriame įsikūręs žaidimo kambarys. Gauti duomenys pateikiami 3 lentelėje.

Laiptų pakopų plotis ne mažesnis kaip 300mm reikalavimus atitinka 20 (95,24%) žaidimo kambarių aplinkoje. Pritaikytų laiptų pakopos kietos, šiurkščios reikalavimus atitinka 19 (90,48%)

žaidimo kambarių aplinkoje. Išorės laiptai ne aukštesni nei 120mm ir ne siauresni kaip 400mm reikalavimus atitinka taip pat 19 (90,48%) žaidimo kambarių aplinkoje.

Taigi, daugiausiai reikalavimus atitinka laiptų pakopų plotis, kuris turi būti ne mažesnis kaip 300mm.

3 lentelė. Laiptų atitikimas/neatitikimas žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje

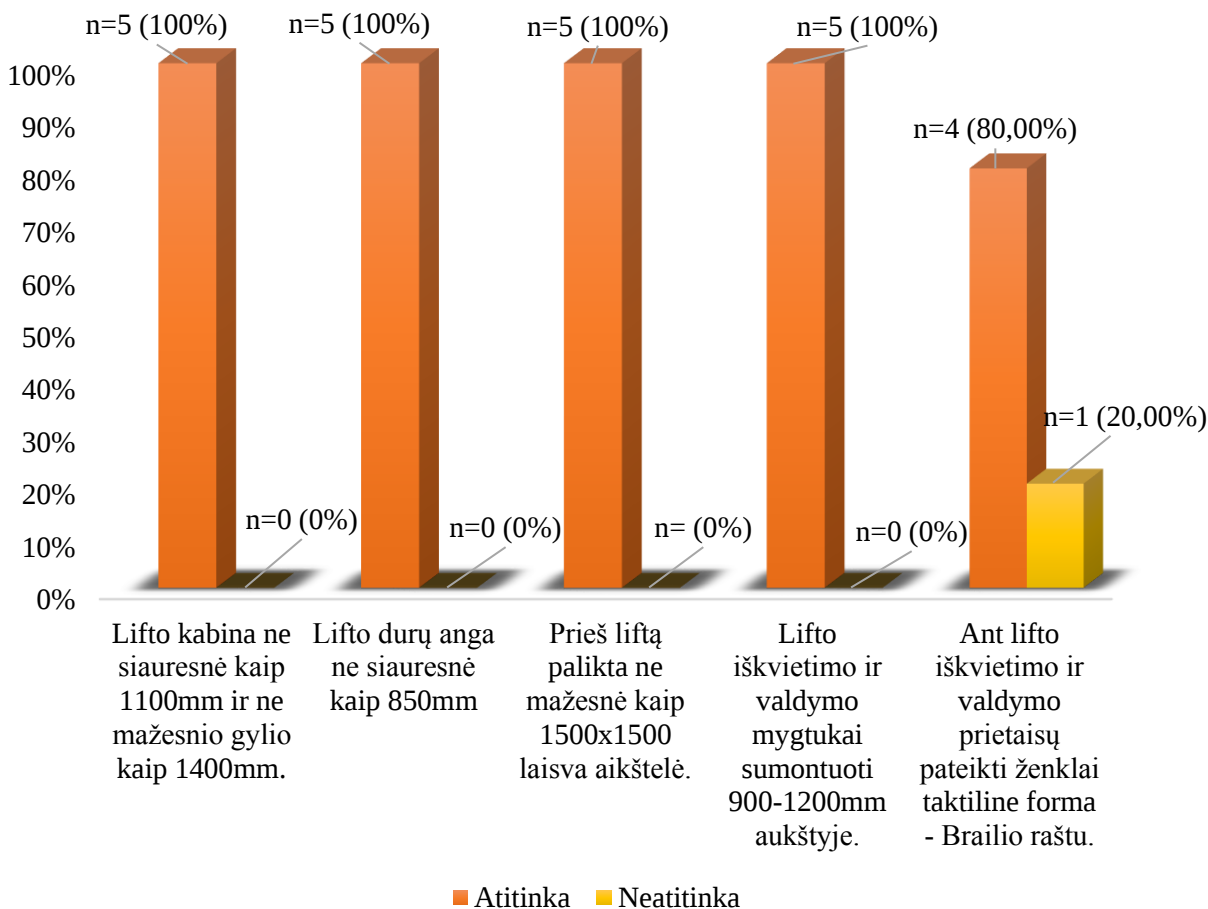
Laiptų pritaikymas išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje	Bendras žaidimo kambarių skaičius	Atitinka reikalavimus n= (%)	Neatitinka reikalavimų n= (%)
Laiptų pakopos ne žemesnės nei 75mm ir ne aukštesnės kaip 150mm.	21	18 (85,71 %)	3 (14,29%)
Laiptų pakopų plotis ne mažesnis kaip 300mm.	21	20 (95,24%)	1 (4,76%)
Pritaikytų laiptų pakopos kietos, šiurkščios	21	19 (90,48%)	2 (9,52%)
Įrengti dvigubi turėklai.	21	13 (61,90%)	8 (38,1%)
Viršutiniai turėklai tvirtinami 900 – 950mm aukštyje	21	15 (71,43%)	6 (28,57%)
Apatiniai turėklai tvirtinami 650 – 750mm aukštyje.	21	13 (61,90%)	8 (38,1%)
Išorės laiptai ne aukštesni nei 120mm ir ne siauresni kaip 400mm	21	19 (90,48%)	2 (9,52%)

4.1.6. Liftas, žaidimo kambario pastate

Tyrimo metu buvo vertinami liftai, esantys žaidimo kambarių pastatuose. Gauti duomenys pateikiami 3 paveiksle.

Iš tyrimo rezultatų matyti, kad liftų iš viso buvo registruota 5 žaidimo kambarių išorinėse aplinkose. Kituose žaidimo kambarių pastatuose liftai nebuvo įrengti, nes tinkamam aplinkos pritaikymui jie yra nereikalingi. Taigi, lifto kabina, kuri turi būti ne siauresnė kaip 1100mm ir ne mažesnio gylio kaip 1400mm atitinka normas visuose 5 (100%) žaidimo kambariuose. Taip pat 5 (100%) žaidimo kambariuose lifto durų anga ne siauresnė kaip 850mm ir taip pat atitinka normas. Prieš liftą palikta ne mažesnė kaip 1500x1500 laisva aikštelė atitinka normas visuose 5 (100%) žaidimo kambariuose. Visi lifto iškvietimo ir valdymo mygtukai sumontuoti 900-1200mm aukštyje atitinka reikalavimus visuose 5 (100%) žaidimo kambarių pastatuose. Tačiau 4 (80,0%) iš 5 žaidimo kambarių liftuose ant iškvietimo ir valdymo prietaisų pateikti ženklai yra taktiline forma – Brailio raštu.

Taigi, pagal rezultatus matyti, kad liftas reikalavimus atitinka dauguma visuose žaidimo kambariuose.

3 pav. Lifto atitikimas/neatitikimas žaidimo kambarių išorinėje fizinėje aplinkoje

4.2. Tėvų apklausos duomenų analizė

Tyrimo metu buvo apklausti 37 tėvai, auginantys vaikus su specialiaisiais poreikiais, su kuriais lankosi žaidimo kambariuose. Daugiausiai į klausimus atsakiusiųjų buvo moterys (91,9%).

4.2.1. Lentelė. Tėvų lytis

Tėvų lytis	Skaičius	Procentas
Moteris	34	91,9
Vyras	3	8,1
Viso:	37	100

Apklaustųjų amžiaus vidurkis 32,4 metai.

4.2.2. Lentelė. Tėvų amžius

Tėvų amžius	Skaičius	Procentas
20-24 metai	6	16,2
25-29 metai	3	8,1
30-34 metai	11	29,7
35-39 metai	12	32,4
>40 metai	5	13,5

Tėvų buvo prašoma įvardyti vaiko lytį. Gauti duomenys parodo, kad berniukų, kurie lankosi vaikų žaidimo kambariuose buvo daugiau nei mergaičių.

4.2.3. Lentelė. Vaiko lytis

Vaiko lytis	Skaičius	Procentas
Mergaitė	13	35,1
Berniukas	24	64,9

Respondentų buvo prašoma įvardyti vaiko amžių. 27 (73,0 %) asmenys atsakė, kad vaikų amžius patenka į 4-6 metų amžiaus intervalą. 6 (16,2 %) respondentai atsakė, kad vaikų amžius

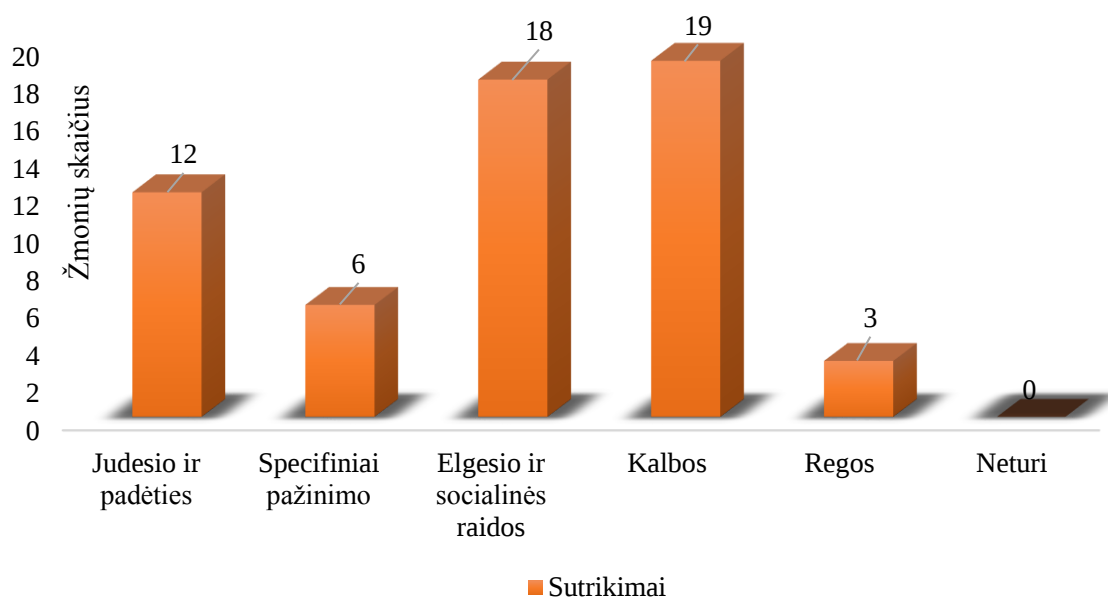
yra 7 metai ir daugiau. Pagal gautus duomenis galime teigti, jog daugiausiai vaikų, kurie lankosi vaikų žaidimo kambariuose patenka į 4-6 metų amžiaus intervalą.

4.2.4. Lentelė. Vaiko amžius

Vaiko amžius	Skaičius	Procentas
1-3metai	4	10,8
4-6metai	27	73
7 metai ir daugiau	6	16,2

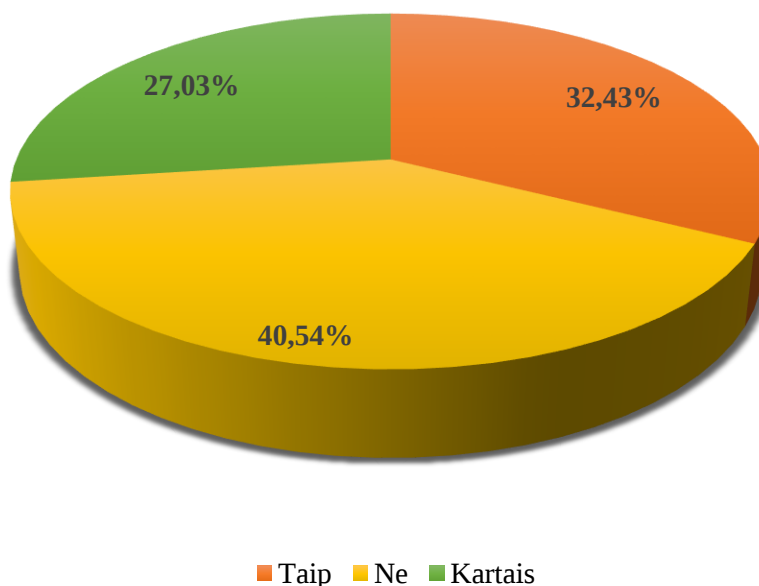
Anketoje buvo klausama tėvų, kokius sutrikimus turi jų vaikas. Atsakymuose respondentų buvo prašoma pažymėti visus jiems tinkamus variantus. 18 apklaustųjų įvardijo, kad turi elgesio ir socialinės raidos sutrikimus. 19 pažymėjo, kad turi kalbos sutrikimus, 3 atsakė, kad turi regos sutrikimus.

Pagal gautus duomenis matyti, kad daugiausiai žaidimo kambariuose lankosi vaikai, kurie turi kalbos bei elgesio ir socialinės raidos sutrikimus. Galima daryti išvadą, kad visi apklaustųjų vaikai turi sveikatos sutrikimus.

4 pav. Klausimo pasiskirstymas „Kokius sutrikimus turi Jūsų vaikas?“ pagal žmonių skaičių

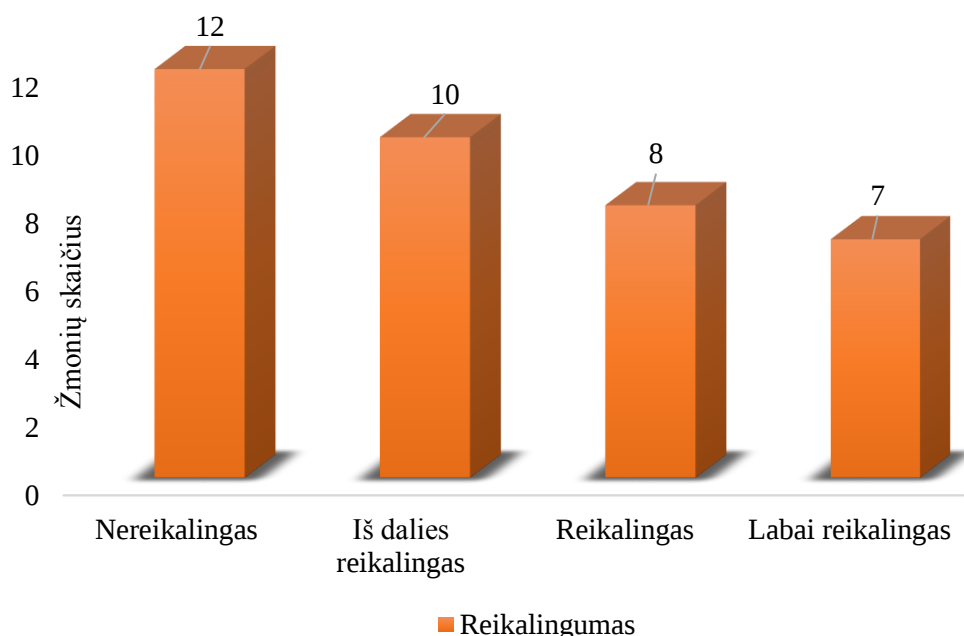
Apklausoje buvo klausama respondentų ar žaidimo kambariuose sutinka kitų vaikų, kurie turi nustatytų specialiųjų poreikių. 12 (32,43%) atsakiusiųjų teigė, kad taip, sutinka. 15 (40,54%) respondentų atsakė, jog žaidimo kambariuose nesutinka vaikų, su specialiaisiais poreikiais (5 pav.).

5 pav. Klausimo pasiskirstymas „Ar būnant žaidimo kambariuose sutinkate vaikų, turinčių specialiųjų poreikių?“ procentinis

Anketoje buvo klausama respondentų, kaip jiems reikalingas yra fizinės aplinkos pritaikymas. 12 (32,4 %) atsakiusiųjų įvardijo, jog fizinės aplinkos pritaikymas nereikalingas, o 7 (18,9 %) atsakė, kad fizinės aplinkos pritaikymas respondentams yra labai reikalingas.

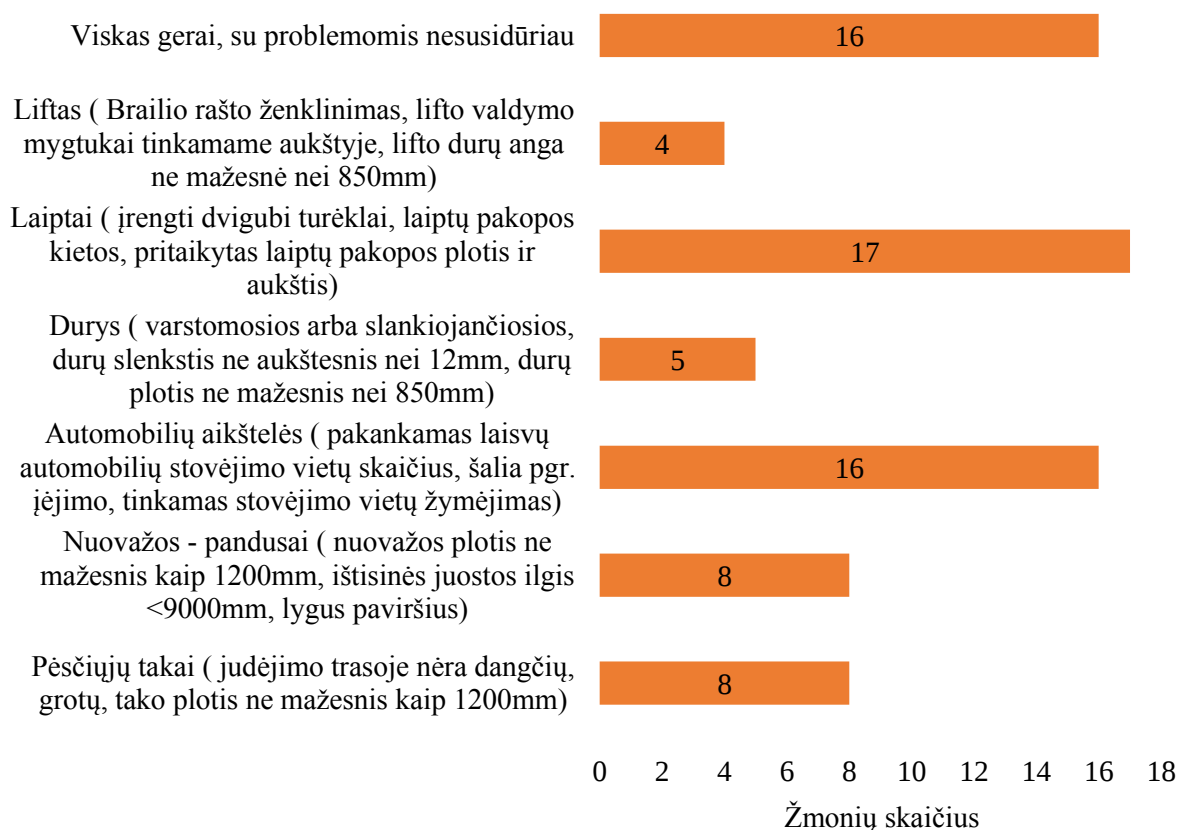
Galima teigti, kad daugiau nei pusę respondentų atsakė, jog fizinės aplinkos pritaikymas yra daugiau/mažiau reikalingas (6 pav.).

6 pav. Klausimo pasiskirstymas „Kaip Jums ir Jūsų vaikui reikalingas fizinės aplinkos pritaikymas žaidimo kambariuose?“ pagal žmonių skaičių

Tyrimo metu buvo klausiama, kur dažniausiai susiduriama su problemomis išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje? Atsakymuose respondentai galėjo pasirinkti visus jiems tinkamus variantus. Respondentų atsakymų variantuose skliaustuose paaiškinta, kaip turėtų atrodyti pritaikyta fizinė aplinka, tam tikrai kategorijai. 17 atsakiusiųjų teigė, kad dažniausiai susiduria su laiptų nepritaikymo problemomis. 16 respondentų atsakė, kad problemų kelia automobilių aikštelių nepritaikymas. 16 respondentų nesusidūrė su jokiais fizinės aplinkos problemomis.

Taigi, iš gautų rezultatų galima teigti, kad daugiausiai tėvai su vaikais patenkant į žaidimo kambarius susiduria su laiptų reikalavimų neatitikimu. Taip pat ir automobilių aikštelių nepritaikymu. Mažiau nei pusė teigia, kad su problemomis nesusiduria (7pav.).

7 pav. Klausimo pasiskirstymas „Kur dažniausiai susiduriate su problemomis išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje? pagal žmonių skaičių

4.3. Pagrindinės vaikų žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos problemos

Pagal fizinės aplinkos vertinimo anketą buvo testuojami 21 Vilniaus miesto išorinės fizinės aplinkos vaikų žaidimo kambariai. Anketą sudaro 6 vertinimų elementų grupės:

1. Pėsčiųjų takai.
2. Nuovažos (pandusai).
3. Automobilių aikštelės.
4. Durys.
5. Laiptai.
6. Liftas.

Taip pat buvo vykdoma internetinė apklausa skirta tėvams, kurie augina vaikus su specialiaisiais poreikiais. Anketoje viename iš klausimų buvo prašoma pažymėti, su kokiomis

išorinės fizinės aplinkos problemomis susiduriama, norint patekti į vaikų žaidimo kambarius. Visi atsakiusieji respondentai į klausimą apie aplinkos pritaikymo problemas, galėjo pasirinkti visus jiems tinkamus variantus. Išanalizavus fizinės aplinkos vertinimo anketą bei anketinę apklausą skirtą tėvams buvo gauti rezultatai.

Taigi, įvertinti visi 21 vaikų žaidimo kambarių pėsčiųjų takai. Pagal gautus rezultatus, matyti, jog 8 (21,62%) respondentai iš 37 teigė, kad susiduria su pėsčiųjų takų problemomis. Pagal fizinės aplinkos vertinimo anketos duomenis matyti, jog kriterijus pėsčiųjų tako plotis ne mažesnis kaip 1200mm neatitinka reikalavimų 3 (14,30%) iš 21 žaidimo kambarių. Pėsčiųjų takų, esančių pritaikytoje judėjimo trasoje, nelygumai ne didesni kaip 20mm neatitinka reikalavimų 7 (33,33%) iš 21 žaidimo kambarių. Kriterijus ant pėsčiųjų takų nėra dangčių, grotų, kyšančių aukščiau ar įleistų giliau kaip 10mm neatitinka reikalavimų net 8 (38,09%) iš 21 žaidimo kambarių.

Išanalizavus tėvų apklausos duomenis matyti, kad su nuovažų (pandusų) problemomis susiduria 8 (21,62%) respondentai iš 37. Vertinant fizinės aplinkos vertinimo anketos duomenis, nuovažos (panduso) plotis ne mažesnis kaip 1200mm neatitinka reikalavimų 3 (21,43%) iš 21 žaidimo kambarių. Nuovažos (panduso) išilginis nuolydis ne didesnis kaip 1:12 (8,3proc.) neatitinka reikalavimų 4 (28,57%) žaidimo kambariuose. Ištinės juostos ilgis ne didesnis kaip 9000mm neatitinka reikalavimų 4 (28,57%) žaidimo kambariuose. Nuovažos (panduso) dangos nelygumai, ne aukštesni nei 0,5 neatitinka reikalavimų 6 (42,86%) žaidimo kambariuose.

Pagal tėvų anketinės apklausos rezultatus, matyti, jog net 16 (43,24%) iš 37 respondentų teigė, kad susiduria su automobilių aikštelių nepritaikymo problemomis. Pagal fizinės aplinkos vertinimo kriterijus buvo gauti tokie rezultatai. Turi būti įrengta tiek ŽN automobilių vietų: a) 1 vieta, kai aikštelėje yra iki 15 vietų neatitinka reikalavimų 9 (42,86%) žaidimo kambariuose, b) 2 vietos, kai aikštelėje yra iki 16-50 vietų neatitinka reikalavimų 9 (42,86%) žaidimo kambariuose. ŽN automobilių stovėjimo vietos ne toliau nei 60m iki pagrindinio įėjimo neatitinka reikalavimų taip pat 9 (42,86%) žaidimo kambariuose. ŽN automobilių stovėjimo vietose įrengta 1500mm pločio aikštelė neatitinka reikalavimų net 11 (52,38%) žaidimo kambariuose. Ir automobilių saugyklose, kuriose iki 50 automobilių stovėjimo vietų yra pažymėtos horizontaliu ir (arba) vertikalium ženklinimu neatitinka reikalavimų 11 (52,38%) žaidimo kambariuose.

Vertinant durų atitikimą 5 (13,51%) respondentai iš 37 teigė, kad susiduria su durų nepritaikymo problemomis. Taigi, pagal fizinės aplinkos vertinimo anketos kriterijus įėjimo durys varstomosios arba slankiojančios neatitinka reikalavimų 3 (14,29%) žaidimo kambariuose. Prie pagrindinio įėjimo įrengta aikštelė, ne mažesnė kaip 1500mmx1500mm neatitinka reikalavimų taip pat 3 (14,29%) žaidimo kambariuose. Durų slenkstis, ne aukštesnis, kaip 20mm neatitinka reikalavimų net 10 (47,62%) iš 21 žaidimo kambarių. Vidaus durų plotis, ne mažesnis, kaip

850mm neatitinka reikalavimų tik 2 (95,52%) iš 21 žaidimo kambarių. Rankenos, užraktai įtaisyti ne aukščiau, kaip 1200mm neatitinka reikalavimų 3 (14,29%) iš 21 žaidimo kambarių.

Pagal tėvų anketinės apklausos duomenis matyti, jog net 17 (45,94%) respondentų iš 37 susidūrė su pagrindinio įėjimo laiptų nepritaikymo problemomis. Išanalizavus fizinės aplinkos vertinimo anketą buvo gauti tokie duomenys, laiptų pakopos ne žemesnės nei 75mm ir ne aukštesnės kaip 150mm neatitinka reikalavimų 3 (14,29%) žaidimo kambariuose. Pakopų plotis ne mažesnis kaip 300mm neatitinka reikalavimų 1 (4,76%) žaidimo kambaryje. Pritaikytų laiptų pakopos kietos, šiurkščios neatitinka reikalavimų 2 (9,52%) žaidimų kambariuose. Įrengti dvigubi turėklai neatitinka reikalavimų 8 (38,1%) žaidimo kambariuose. Viršutiniai turėklai tvirtinami 900 – 950mm aukštyje neatitinka reikalavimų 6 (28,57%) žaidimo kambariuose. Apatiniai turėklai tvirtinami 650 – 750mm aukštyje neatitinka reikalavimų 8 (38,1%) žaidimo kambariuose. Išorės laiptai ne aukštesni nei 120mm ir ne siauresni kaip 400mm neatitinka reikalavimų 2 (9,52%) žaidimo kambariuose.

Išanalizavus tėvų apklausos duomenis matyti, jog tik 4 (10,81%) respondentai iš 37 teigė, kad susiduria su lifto nepritaikymo problemomis. Pagal fizinės aplinkos vertinimo anketą buvo registruojami tokie duomenys, lifto kabina ne siauresnė kaip 1100mm ir ne mažesnio gylio kaip 1400mm atitiko visus reikalavimus. Taip pat lifto durų anga ne siauresnė kaip 850mm atitiko taip pat visus reikalavimus. Prieš liftą palikta ne mažesnė kaip 1500x1500 laisva aikštelė atitiko reikalavimus visuose 5 žaidimo kambariuose. Lifto iškvietimo ir valdymo mygtukai sumontuoti 900-1200mm aukštyje taip pat atitiko normas visuose 5 žaidimo kambarių pastatuose. Tačiau ant lifto iškvietimo ir valdymo prietaisų pateikti ženklai taktiline forma – Brailio raštu neatitinka reikalavimų 1 (20,00%) iš 5 žaidimo kambarių.

Svarbu paminėti, kad net 16 (43,24%) respondentų iš 37 pažymėjo, jog su išorinės fizinės aplinkos pritaikymo problemomis nesusiduria. Vadinasi, 21 (56,76%) respondentas susiduria su išorinės fizinės aplinkos pritaikymu žaidimo kambariuose. Pagal gautus tėvų anketinės apklausos duomenis, galima teigti, jog daugiausiai respondentų susiduria su automobilių aikštelių bei laiptų nepritaikymo problemomis.

Pagal fizinės aplinkos vertinimo anketos duomenis matyti, jog daugiausiai reikalavimų neatitinka taip pat automobilių aikštelės ir laiptai. Todėl galima teigti, jog pagrindinės problemos patekti į vaikų žaidimo kambarius yra automobilių aikštelių ir laiptų nepritaikymas.

5. IŠVADOS

1. Įvertinus Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinę fizinę aplinką, iškyla daug fizinių kliūčių: daugumos pėsčiųjų takų bei nuovažų paviršiai yra nelygūs, nuovažos per ilgos, automobilių stovėjimo aikštelės neženklintos ir neįrengtos papildomo pločio išlipimo aikštelės, per aukšti pagrindinio įėjimo durų slenksčiai, prie laiptų nėra įrengtų turėklų. Vertinant fizinę aplinką nustatyta ir reikalavimus atitinkantys kriterijai: tinkami pėsčiųjų tako, nuovažų, pagrindinių durų, laiptų pakopų pločiai bei liftų atitikimas reikalavimams.
2. Išanalizavus tėvų apklausos duomenis nustatyta, kad didžioji dauguma respondentų susiduria su laiptų ir automobilių aikštelių nepritaikymu.
3. Išanalizavus Vilniaus miesto žaidimo kambarių išorinės fizinės aplinkos įvertinimą ir tėvų apklausos duomenis nustatyta, kad vaikams su tėvais pagrindinės problemos, trukdančios patekti į žaidimo kambarius yra laiptų ir automobilių aikštelių nepritaikymas.

6. REKOMENDACIJOS

1. Rekomenduočiau būsimų žaidimo kambarių savininkams vadovautis, ne tik statybos techniniu reglamentu, tačiau konsultuotis su ergoterapijos specialistais, pritaikant fizinę aplinką.
2. Rekomenduočiau ergoterapijos studentus ir baigusius specialistus, rengti pristatymus apie aplinkos pritaikymą ir skleisti informaciją tinklaraščiuose bei socialiniuose tinklalapiuose.

7. LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Laureckienė Ž. Vaikams su negalia saugios aplinkos kūrimo teisinio reguliavimo veiksmingumas. Vilnius: 2009.
2. Dr. Kuginytė – Arlauskienė I. Žaidimų svarba vaiko ugdyme. Vilnius: 2011.
3. Mačiulienė L. Ikimokyklinės įstaigos pasirengimo neįgalių vaikų integracijai modelis. Vilnius: 2008.
4. Gervinskaitė V. Veiksniai darantys įtaką, 7-11 metų amžiaus vaikų turinčių judėjimo negalią, ugdymosi galimybėms ir integracijai į visuomenę. Kaunas: 2011.
5. Vilkėlienė A. Ypatingųjų vaikų integruotas muzikinis ugdymas. ISBN 9986-879-87-6. Vilnius: Kronta; 2003.
6. Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. nutarimu Nr. 33- 807. Interneto prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C8205E261830/XLJgHukEhj> [žiūrėta 2017-02-11].
7. Lietuvos Respublikos Specialiojo ugdymo įstatymas. Lietuvos Respublikos Seimo 1998 m. nutarimu Nr. 115-3228. Interneto prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E803358CC7B7> [žiūrėta 2017-02-11].
8. Berns R. M. Vaiko socializacija: šeima, mokykla, visuomenė. Kaunas: Poligrafija ir informatika; 2009. P. 230-231.
9. Hallahan D. P., Kauffman J. M. Ypatingieji mokiniai: specialiojo ugdymo įvadas. Vilnius: Alma litera; 2003.
10. Visuotinė Lietuvių enciklopedija. T. 3. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas; 2005. P. 156.
11. Andrašiusienė M. Socialinio darbo terminų žodynelis. Metodinė priemonė. Vilnius: Vilniaus kolegija; 2007.
12. Ruškus, J. Negalės fenomemas. Pirmas tomas. Šiauliai: ŠU; 2002.
13. Ruškus, J. Negalės fenomemas. Antras tomas. Šiauliai: ŠU; 2002.
14. Bitinas B. Auklėjimo ir teorija ir technologija. Vilnius: 2004.
15. Vaicekauskienė V. Specialiųjų poreikių vaikų socializacija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla; 2005.
16. Adomaitienė R., Samsonienė L. Europos neįgaliųjų socialinė politika ir nacionalinis identitetas: iššūkis Lietuvos neįgaliųjų socialinės politikos vystymui ir mistifikacijai. Europos sąjunga: 2004.

17. Kelly EH, Altiok H, Gorzkowski JA, Abrams JR, Vogel LC. How does participation of youth with spina bifida vary by age. *Clinical Orthopedics and Related Research*. [Internet]. 2011 May [cited 2017 Feb 12]; 1240. Available from: <http://web.ebscohost.com/ehost/>>
18. Birgitta S. N. A new life with aphasia: everyday activities and social support. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*; 2010. 17: 117 – 129.
19. Law M., King G., King S., Kertoy M., Hurley P., Rosenbaum P., et al. Patterns of participation in recreational and leisure activities among children with complex physical disabilities. *Developmental Medicine And Child Neurology*. National Library of Medicine. [Internet]. 2006 May [cited 2017 Feb 17]; 340. Available from: <http://web.ebscohost.com/ehost/>>
20. Vaicekauskienė V. Specialiųjų poreikių vaikų institucinė socializacija. Mokslo darbų apžvalga. *Socialiniai mokslai, edukologija (07S)*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas; 2010.
21. Vaicekauskienė V. Specialiųjų poreikių vaikų institucinė socializacija. Mokslo darbų apžvalga. *Socialiniai mokslai, edukologija (08S)*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas; 2010.
22. Crepeau E.B., Cohn E.S., Boyt Scheel B.A.(eds.). Willard & Sparkman's Occupationaltherapy. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2008. 11thed.
23. Gervinskaitė V. Veiksniai darantys įtaką, 7-11 metų amžiaus vaikų turinčių judėjimo negalią, ugdymosi galimybėms ir integracijai į visuomenę. 2011.
24. Tina L., Christopher B. D and K Roorbach Jamison. Communication Skill Building in Young Children With and Without Disabilities in a Preschool Classroom. *The journal of special education*. [Internet] 2008 July. National Library of Medicine. [Cited 2017 Feb 25]; 2; 13: Available from: <http://sed.sagepub.com/>
25. Plytnikienė D. Žaidimo svarba vaiko gyvenime. 2012.
26. Aramavičiūtė V., Jasiūnaitė P. Žaidimas kaip vaiko socializacijos veiksnys ikimokykliniame amžiuje. *Acta Paedagogica Vilnensia*; 2011.
27. Dodge D. T., Colker L. J., Džeroman C. Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius: Presvika; 2007.
28. Law M., King G., Hurley P., et all. Patterns of participation in recreational and leisure activities among children with complex physical disabilities. *Developmental Medicine & Child Neurology*. 2006 March [Internet]. From Wiley Online Library [cited 2017 Feb 16]; Available from: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1017/S0012162206000740/pdf>
29. Majnemer A., Shikako-Thomas K., et all. Leisure activity preferences for 6- to 12-year-old children with cerebral palsy. From *Developmental Medicine and Child Neurology* [Internet].

2010 Feb [cited 2017 Feb 13]; Available from: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1469-8749.2009.03393.x/full>

30. Rintala P., Välimaa R., et al. Physical Activity of Children With and Without Long-Term Illness or Disability. From Journal of Physical Activity & Health [Internet]. 2011 Nov [cited 2017 Mar 07]; Available from:

<http://web.b.ebscohost.com/abstract?direct=true&profile=ehost&scope=site&authtype=crawler&jrnl=15433080&AN=70465930&h=y1xct2S4vC7KyrJf2NVUoBIaXVjtnfiPlZ0oPbddKqH65z1XwuR25s2x7EwSv4VC%2bc3Sk0AfCzydZPfMvFqqLg%3d%3d&crl=c>

31. Keiko ST. Et al. Play and Be Happy. Leisure Participation and Quality of Life in School-Aged Children with Cerebral Palsy. From International Journal of Pediatrics [Internet]. 2012 Apr [[cited 2017 Mar 08]. Available from: <https://www.hindawi.com/journals/ijpedi/2012/387280/>

32. Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas. Lietuvos Respublikos Seimo 1996 m. nutarimas Nr. 33–807. Interneto prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C8205E261830> [žiūrėta 2017-03-09].

33. Lietuvos Respublikos Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas. Lietuvos Respublikos Seimo 1991 m. nutarimas lapkričio 28d. Nr. I-2044. Interneto prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.199156E4E004/OzxwpqisAN> [žiūrėta 2017-03-09].

34. Statybos techninių reikalavimų reglamentas STR. Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms. Lietuvos Respublikos Seimo 2001 m. birželio 14 d. nutarimas Nr. 317. Interneto prieiga: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.3C24C4CAE7B1>

35. Neverauskienė L., Kavaliauskaitė R., Žemaitaitytė G. Neįgaliųjų situacija darbo rinkoje. Aplinkos pritaikymas neįgaliųjų poreikiams. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba; Vilnius: 2012.

36. Universali architektūra. Lietuvos žmonių su negalia sąjunga. 2013. Interneto prieiga: <http://www.universali-architektura.lt/> [žiūrėta 2017-03-25].

37. Daugėla M., Žukauskas S., Lietuvos miestų centrų fizinės aplinkos prieinamumas žmonėms, turintiems judėjimo negalią. Specialusis ugdymas. 2007.

38. Bartkutė I., Čižikienė J. Asmenų su fizine judėjimo negalia socialinė integracija Lietuvoje: Padėties analizė. Sveikatos mokslai; 2013. 23 (1):91-95.

8. PRIEDAI

8.1. Priedas nr. 1 fizinės aplinkos vertinimo anketa

PĖSČIŲJŲ TAKAI

Žaidimo kambario pavadinimas Vertinimo kriterijai	1. Pėsčiųjų takai					
	Pėsčiųjų tako plotis ne mažesnis kaip 1200mm.		Pėsčiųjų takų, esančių pritaikytoje judėjimo trasoje, nelygumai ne didesni kaip 20mm.		Ant pėsčiųjų takų nėra dangčių, grotų, kyšančių aukščiau ar įleistų giliau kaip 10mm.	
	+	-	+	-	+	-
Pasakų šalis	+		+		+	
Pasakų namukas	+		+		+	
Aviliukas	+			-		-
Ledinukas	+		+		+	
Čiuku čiuku	+		+		+	
Kikilio lizdas	+		+		+	
Pripučiamos pilys		-		-		-
Pramogų imperija	+		+		+	
Liolipop	+		+		+	
Čiauškutės		-		-		-
Apelsinų pieva	+		+		+	
Saulutė	+		+		+	
Nopi Snopi	+		+		+	
Arlekinas	+		+		+	
Juokų maišelis	+		+		+	
Smaragdo miestas	+			-		-
Basa pieva	+			-		-
Kori Kori	+		+		+	
Nykštukų pasaulis	+		+		+	
Šakar Makar	+		+			-
Minimukų namukai	+		+		+	

+ - atitinka reikalavimus

- - neatitinka reikalavimų

NUOVAŽOS

2. Nuovažos								
Žaidimo kambario pavadinimas Vertinimo kriterijai	Nuovažos plotis ne mažesnis kaip 1200mm.		Nuovažos išilginis nuolydis ne didesnis kaip 1:12 (8,3proc).		Ištisinės juostos ilgis ne didesnis kaip 9000mm		Nuovažos dangos nelygumai, ne aukštesni nei 0,5.	
	+	-	+	-	+	-	+	-
Pasakų šalis	+		+		+		+	
Pasakų namukas	n		n		n		n	
Aviliukas	n		n		n		n	
Ledinukas	+		+		+		+	
Čiuku čiuku	n		n		n		n	
Kikilio lizdas	+		+		+		+	
Pripučiamos pilys	n		n		n		n	
Pramogų imperija	+		+		+		+	
Liolipop	+			-	+			-
Čiauškutės	+		+		+			-
Apelsinų pieva	n		n		n		n	
Saulutė	+		+		+		+	
Nopi Snopi	+		+		+		+	
Arlekinas	+		+			-		-
Juokų maišelis		-		-		-		-
Smaragdo miestas	+		+		+		+	

+ - atitinka reikalavimus

- neatitinka reikalavimų

2 Lentelės tęsinys.

2. Nuovažos								
Žaidimo kambario pavadinimas	Nuovažos plotis ne mažesnis kaip 1200mm.		Nuovažos išilginis nuolydis ne didesnis kaip 1:12 (8,3proc).		Ištisinės juostos ilgis ne didesnis kaip 9000mm		Nuovažos dangos nelygumai, ne aukštesni nei 0,5.	
Vertinimo kriterijai								
	+	-	+	-	+	-	+	-
Basa pieva		-		-		-		-
Kori Kori	+		+		+		+	
Nykštukų pasaulis		-		-		-		-
Šakar Makar	n		n		n		n	
Minimukų namukai	n		n		n		n	

+ - atitinka reikalavimus

- - neatitinka reikalavimų

n – nėra įrengta, tačiau tinkamam aplinkos pritaikymui jos yra nereikalingos.

AUTOMOBILIŲ AIKŠTELĖS

3. Automobilių aikštelės										
Žaidimo kambario pavadinimas	1 vieta, kai aikštelėje yra iki 15 vietų.		2 vietos, kai aikštelėje yra iki 16-50 vietų.		ŽN automobilių stovėjimo vietos ne toliau nei 60m iki pagrindinio įėjimo		ŽN automobilių stovėjimo vietose įrengta 1500mm pločio aikštelė		Automobilių saugyklose, kuriose iki 50 automobilių stovėjimo vietų yra pažymėtos horizontaliu ir (arba) vertikaliu ženkliniu.	
Vertinimo kriterijai										
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Pasakų šalis	+		+		+		+		+	
Pasakų namukas		-		-		-		-		-
Aviliukas		-		-		-		-		-
Ledinukas	+		+		+		+		+	
Čiuku čiuku	+		+		+		+		+	
Kikilio lizdas	+		+		+		+		+	
Pripučiamos pilys		-		-		-		-		-
Pramogų imperija	+		+		+		+		+	
Liolipop		-		-		-		-		-
Čiauškutės	+		+		+			-		-
Apelsinų pieva		-		-		-		-		-
Saulutė	+		+		+		+			-

+ - atitinka reikalavimus

-- neatitinka reikalavimų

3 Lentelės tęsinys.

3. Automobilių aikštelės										
Žaidimo Kambario pavadinimas	1 vieta, kai aikštelėje yra iki 15 vietų.		2 vietos, kai aikštelėje yra iki 16-50 vietų.		ŽN automobilių stovėjimo vietos ne toliau nei 60m iki pagrindinio įėjimo		ŽN automobilių stovėjimo vietose įrengta 1500mm pločio aikštelė		Automobilių saugyklose, kuriose iki 50 automobilių stovėjimo vietų yra pažymėtos horizontaliu ir (arba) vertikaliu ženkliniu.	
Vertinimo kriterijai										
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Nopi Snopi	+		+		+		+		+	
Arlekinas	+		+		+		+		+	
Juokų maišelis		-		-		-		-		-
Smaragdo miestas		-		-		-		-		-
Basa pieva		-		-		-		-		-
Kori Kori	+		+		+		+		+	
Nykštukų pasaulis		-		-		-		-		-
Šakar Makar	+		+		+			-	+	
Minimukų namukai	+		+		+		+		+	

+ - atitinka reikalavimus

-- neatitinka reikalavimų

DURYS

4. Durys										
Žaidimo kambario pavadinimas	Įėjimo durys varstomosios arba slankiojančios.		Prie pagrindinio įėjimo įrengta aikštelė, ne mažesnė kaip 1500mmx1500mm.		Durų slenkstis ne aukštesnis kaip 20mm.		Vidaus durų plotis ne mažesnis kaip 850mm.		Rankenos, užraktai įtaisyti ne aukščiau kaip 1200mm.	
Vertinimo kriterijai										
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Pasakų šalis		-	+		+		+		+	
Pasakų namukas	+		+			-	+		+	
Aviliukas	+		+			-	+		+	
Ledinukas	+		+		+		+		+	
Čiuku čiuku	+		+			-	+		+	
Kikilio lizdas	+		+		+		+		+	
Pripučiamos pilys	+		+			-	+		+	
Pramogų imperija	+		+		+		+		+	
Liolipop	+		+		+		+		+	
Čiauškutės	+			-	+		+		+	
Apelsinų pieva	+		+		+		+		+	
Saulutė	+		+		+		+		+	

+ - atitinka reikalavimus

- - neatitinka reikalavimų

4 Lentelės tęsinys.

4. Durys										
Žaidimo kambario pavadinimas	Įėjimo durys varstomosios arba slankiojančios.		Prie pagrindini o įėjimo įrengta aikštelė, ne mažesnė kaip 1500mmx 1500mm.		Durų slenkstis ne aukštesnis kaip 20mm.		Vidaus durų plotis ne mažesnis kaip 850mm.		Rankenos, užraktai įtaisyti ne aukščiau kaip 1200mm.	
Vertinimo kriterijai										
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Nopi Snopi	+		+		+		+		+	
Arlekinas	+		+			-	+		+	
Juokų maišelis	+		+			-	+		+	
Smaragdo miestas	+		+			-		-		-
Basa pieva	+		+			-		-		-
Kori Kori	+		+			-	+		+	
Nykštukų pasaulis		-		-		-	+			-
Šakar Makar	+		+		+		+		+	
Minimukų namukai	+		+		+		+		+	

+ - atitinka reikalavimus

-- neatitinka reikalavimų

LAIPTAI

5. Laiptai														
Žaidimo kambario pavadinimas	Laiptų pakopos ne žemesnės nei 75mm ir ne aukštesnės kaip 150mm.		Pakopų plotis ne mažesnis kaip 300mm.		Pritaikytų laiptų pakopos kietos, šiurkščios.		Įrengti dvigubi turėklai.		Viršutiniai turėklai tvirtinami 900 – 950mm aukštyje.		Apatiniai turėklai tvirtinami 650 – 750mm aukštyje.		Išorės laiptai ne aukštesni nei 120mm ir ne siauresni kaip 400mm.	
Vertinimo kriterijai														
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Pasakų šalis	+		+		+		+		+		+		+	
Pasakų namukas	+		+		+		+			-	+		+	
Aviliukas	+		+		+			-		-		-	+	
Ledinukas	+		+		+			-		-		-	+	
Čiuku čiuku	+		+		+		+		+		+		+	
Kikilio lizdas	+		+		+		+		+		+		+	
Pripučiamos pilys	+		+			-		-		-		-	+	
Pramogų imperija		-	+		+			-	+			-	+	

+ - atitinka reikalavimus

- - neatitinka reikalavimų

5 Lentelės tęsinys.

5. Laiptai														
Žaidimo kambario pavadinimas	Laiptų pakopos ne žemesnės nei 75mm ir ne aukštesnės kaip 150mm.		Pakopų plotis ne mažesnis kaip 300mm.		Pritaikytų laiptų pakopos kietos, šiurkščios.		Įrengti dvigubi turėklai.		Viršutiniai turėklai tvirtinami 900 – 950mm aukštyje.		Apatiniai turėklai tvirtinami 650 – 750mm aukštyje.		Išorės laiptai ne aukštesni nei 120mm ir ne siauresni kaip 400mm.	
Vertinimo kriterijai														
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Liolipop	+		+		+		+		+		+		+	
Čiauškutės	+		+		+		+		+		+		+	
Apelsinų pieva	+		+		+		+		+		+		+	
Saulutė	+		+		+			-	+			-	+	
Kori Kori	+		+		+		+		+		+		+	
Nykštukų pasaulis	+		+		+		+		+		+		+	
Šakar Makar	+		+		+		+		+		+		+	
Minimukų namukai		-	+		+		+		+	-	+		+	

+ - atitinka reikalavimus

- - neatitinka reikalavimų

LIFTAS

6. Liftas										
Žaidimo kambario pavadinimas Vertinimo kriterijai	Lifto kabina ne siauresnė kaip 1100mm ir ne mažesnio gylio kaip 1400mm.		Lifto durų anga ne siauresnė kaip 850mm.		Prieš liftą palikta ne mažesnė kaip 1500x1500 laisva aikštelė.		Lifto iškvietimo ir valdymo mygtukai sumontuoti 900-1200mm aukštyje.		Ant lifto iškvietimo ir valdymo prietaisų pateikti ženklai taktiline forma – Brailio raštu.	
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Pasakų šalis	+		+		+		+		+	
Pasakų namukas	n		n		n		n		n	
Aviliukas	n		n		n		n		n	
Ledinukas	n		n		n		n		n	
Čiuku čiuku	n		n		n		n		n	
Kikilio lizdas	n		n		n		n		n	
Pripučiamos pilys	n		n		n		n		n	
Pramogų imperija	+		+		+		+		+	
Liolipop	n		n		n		n		n	
Čiauškutės	n		n		n		n		n	
Apelsinų pieva	n		n		n		n		n	
Saulutė	+		+		+		+			-

+ - atitinka reikalavimus

- - neatitinka reikalavimų

n – nėra įrengta, tačiau tinkamam aplinkos pritaikymui jie yra nereikalingi.

6 Lentelės tęsinys.

6. Liftas										
Žaidimo kambario pavadinimas	Lifto kabina ne siauresnė kaip 1100mm ir ne mažesnio gylio kaip 1400mm.		Lifto durų anga ne siauresnė kaip 850mm.		Prieš liftą palikta ne mažesnė kaip 1500x1500 laisva aikštelė.		Lifto iškvietimo ir valdymo mygtukai sumontuoti 900-1200mm aukštyje.		Ant lifto iškvietimo ir valdymo prietaisų pateikti ženklai taktiline forma - Brailio raštu.	
Vertinimo kriterijai										
	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Nopi Snopi	+		+		+		+		+	
Arlekinas	n		n		n		n		n	
Juokų maišelis	n		n		n		n		n	
Smaragdo miestas	n		n		n		n		n	
Basa pieva	n		n		n		n		n	
Kori Kori	n		n		n		n		n	
Nykštukų pasaulis	n		n		n		n		n	
Šakar Makar	n		n		n		n		n	
Minimukų namukai	+		+		+		+		+	

+ - atitinka reikalavimus

- - neatitinka reikalavimų

n – nėra įrengta, tačiau tinkamam aplinkos pritaikymui jie yra nereikalingi

8.2. Priedas nr. 2 anketinė apklausa

ANKETA TĖVAMS

Esu Vilniaus Universiteto Medicinos fakulteto ergoterapijos programos IV kurso studentė Austė Norkutė ir rašau baigiamąjį darbą tema: "Vilniaus miesto žaidimo kambarių fizinės aplinkos pritaikymas vaikams su specialiaisiais poreikiais". Norint įvertinti bendrą Vilniaus miesto vaikų žaidimo kambarių situaciją, būtina TĖVŲ nuomonė.

Mieli, tėveliai, atsakinėdami į klausimus, prašau galvoti tik apie patekimą į žaidimo kambarius, tai yra iš lauko aplinkos į vidų, o ne pačiame žaidimo kambaryje.

Užtikrinu, kad visi gauti duomenys bus naudojami tik baigiamojo darbo statistiniams apibendrinimams. Maloniai prašome užpildyti šią anketą, atsakant į kiekvieną klausimą.

Maloniai prašome atsakyti į klausimus tik tų respondentų, kurie lankėsi bent viename iš šių žaidimo kambarių Vilniuje:

1. „Pasakų šalis“.
2. „Pasakų namukas“.
3. „Aviliukas“.
4. „Ledinukas“.
5. „Čiuku čiuku“.
6. „Kikilio lizdas“.
7. „Pripučiamos pilys“.
8. „Pramogų imperija“.
9. „Liolipop“.
10. „Čiauškutės“.
11. „Apelsinų pieva“.
12. „Saulutė“.
13. „Nopi Snopi“.
14. „Arlekinas“.
15. „Juokų maišelis“.
16. „Smaragdo miestas“.
17. „Basa pieva“.
18. „Kori Kori“.
19. Nykštukų pasaulis“.
20. „Šakar Makar“.
21. „Minimukų namukai“.

1. *Lytis*

☐ Moteris

☐ Vyras

2. *Amžius*

☐ 20-24

☐ 25-29

☐ 30-34

☐ 35-39

☐ >40

☐ Kita _____ (įrašykite)

3. *Jūsų vaiko lytis*

☐ Mergaitė

☐ Berniukas

4. *Jūsų vaiko amžius*

- ☐ 1 - 3 metai
- ☐ 4 – 6 metai
- ☐ 7 metai ir daugiau

5. *Kokius sutrikimus turi Jūsų vaikas? (Pažymėkite visus Jums tinkamus variantus)*

- ☐ Judesio ir padėties sutrikimus
- ☐ Specifinius pažinimo sutrikimus
- ☐ Elgesio ir socialinės raidos sutrikimus
- ☐ Kalbos sutrikimus
- ☐ Klausos sutrikimus
- ☐ Regos sutrikimus
- ☐ Neturi sutrikimų
- ☐ Kita_____ (įrašykite)

6. *Ar būnant žaidimo kambariuose sutinkate vaikų, turinčių specialiųjų poreikių?*

- ☐ Taip
- ☐ Kartais
- ☐ Ne
- ☐ Kita_____ (įrašykite)

7. *Kaip Jums ir Jūsų vaikui reikalingas fizinės aplinkos pritaikymas žaidimo kambariuose?*

- ☐ Nereikalingas
- ☐ Iš dalies reikalingas
- ☐ Reikalingas
- ☐ Labai reikalingas

8. Kur dažniausiai susiduriate su problemomis išorinėje fizinėje žaidimo kambarių aplinkoje?(Pažymėkite visus Jums tinkamus variantus) (atsakymų variantuose skliaustuose paaiškinta, kaip turėtų atrodyti pritaikyta fizinė aplinka konkrečiai kategorijai).

- Pėsčiųjų takai (judėjimo traseje nėra dangčių, grotų, tako plotis ne mažesnis kaip 1200mm).
- Nuovažos - pandusai (nuovažos plotis ne mažesnis kaip 1200mm, ištisinės juostos ilgis <9000mm, lygus paviršius).
- Automobilių aikštelės (pakankamas laisvų automobilių stovėjimo vietų skaičius, šalia pgr. įėjimo, tinkamas stovėjimo vietų žymėjimas).
- Durys (varstomosios arba slankiojančiosios, durų slenkstis ne aukštesnis nei 12mm, durų plotis ne mažesnis nei 850mm).
- Laiptai (įrengti dvigubi turėklai, laiptų pakopos kietos, pritaikytas laiptų pakopos plotis ir aukštis).
- Liftas (Brailio rašto ženklavimas, lifto valdymo mygtukai tinkamame aukštyje, lifto durų anga ne mažesnė nei 850mm).
- Viskas gerai, su problemomis nesusidūriau.